7817

# INO'S POT DIR!

Ferrer

14

¡NO 'S POT DIR!

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

http://archive.org/details/nospotdircomdiae18614ferr

# ¡NO 'S POT DIR!

COMEDIA EN TRES ACTES

per

A. FERRER y CODINA

Estrenada ab extraordinari éxit
en lo Teatro Principal la nit del 24 d' Octubre
del any 1899

BARCELONA
Imprempta L' Atlántida, Dr. Dou, 14
1899

*Al celebrat escultor*

# D. JOSEPH CAMPENY

En prova d' admiració y
penyora d' afecte.

Son amich,

A. Ferrer Codina.

## REPARTIMENT

| *PERSONATJES* | | *ACTORS* |
|---|---|---|
| Hortensia . . | 35 anys. . | D.ª Carme Parreño. |
| Angeleta . . | 18 » . | » Angelina Caparó. |
| Blanca . . . | 16 » . | » Trinidad Guitart. |
| Pau. . . . . | 40 » . | D. Joaquim Montero. |
| Lluis. . . . | 40 » . | » Joseph Nieto. |
| D. Abelardo . | 50 » . | » Jaume Borrás. |
| Sr. Ricart . . | 50 » . | » Vicens Barceló. |
| D. Marcelo . | 60 » . | » Manel Balmanya. |
| Albert . . . | 25 » . | » Fernando Vazquez. |
| Joan . . . | 20 » . | » Agustí Morató. |
| Barber . . . | 25 » . | » Salvador Carrera. |

Director artistich: D. Joqauim Montero.

Punt de vista: del actor

Epoca actual

---

Aquesta comedia es propietat de son autor, y ningú, sens son permís, podrá reproduhirla, arreglarla ni traduhirla, amparat en la vigent lley de propietat literaria.

La Galería de D. Joan Molas y Casas es la única autorisada pel cobro de drets.

Queda fet lo dipósit que marca la lley.

# Acte primer

Sala de confiansa de casa D. Abelardo, adornada ab antigüetats. Porta de entrada al foro y cuatre laterals.
Mobles artístichs, entre ells una panoplia ab armas y objectes de tribus americanas. Aucells dissecats, etc., etc.
Esquerra segón terme una tauleta, sobre de la qual hi haurá dos estutxos ab joyas, una xicra y una empolleta. Al costat una bastonera exótica ab quatre bastons y dos parayguas. Al fondo una llibreria.
Primer terme esquerra, un sofá, á la dreta un silló. Al aixecarse 'l teló está Angeleta sentada en 'l silló arreglant una corona d' assahár.

## ESCENA PRIMERA

ANGELETA *després* JOAN

¡Mireus que ho es l' amo de barruer! Anarse á sentar nada menos que damunt de la corona d' assahár qu' ha de posarse avuy la senyoreta! Oh! y vés qué m' hi entench jo? bá, bá!... ja está bé. Si no 'ls hi agrada, que 'n comprin un' altra! No ho se fer millor!

(*Joan foro dreta ab espardenyas y gorra.*)

JOAN Hola, noya! Ja 'ns tornem á veurer.

ANG. Hola! ¿Tú per 'quí? Justament avuy?

JOAN M' ha dit l' amo que baixés de la torre per si m' haviau de menester. (*Sentantse en 'l sofá.*)

ANG. Pero si d' aquí un' hora hi pujarém nosaltres.

JOAN Ah! si?

611936

ANG. Es clar; y l'amo y la mestressa pujarán demá á fer companyía als nuvis dos ó tres días.

JOAN Y llits? No n' hi haurá pas prou.

ANG. A dormir hi anirém á la nostra.

JOAN Y si, ja es á la vora. Oy que trovareu moltas cabras malaltas.

ANG. Si?... Donchs qué han agafat?

JOAN Ellas s' ho saben! L' vostre massover avuy m' ho ha dit.

ANG. Ja las veurém.

JOAN Qué fas ab aquesta corona?

ANG. L' amo que s' hi ha sentat á sobre y l' ha aixafada.

JOAN Veyam! (*Alsantse y agafantla.*) Renoy!... Si jo fos de Don Lluis, ja no 'm casava.

ANG. Poca solta!

JOAN Qué vols que 't diga! No m' agradaria casarme ab una noya que dugués á l' iglesia l' assahár aixafat!

ANG. Ximple!

JOAN Es ben rebonica! (*Alsantla.*)

ANG. Si, pero á mi no m' agradan las coronas. Jo, si may 'm casava, 'm posaria un ram aquí. (*Senyalant al pit*)

JOAN Ram de qué?

ANG. D' aixó... d' assahár.

JOAN Vés... Te, te. (*Tornantli la corona.*)

ANG. Per qué ríus?

JOAN Vés, dona, vés! ¿Ja sabs lo que significa l' assahár?

ANG. Més que tú!

JOAN Y cá!... L' assahár significa la puresa inmaculada; que l' amo m' ho va dir.

ANG. Es que jo soch tan pura com cualsevol altra.

JOAN Y qué has de ser!

ANG. Sino pel sinó, que t' emplastava aquesta corona per la cara!

JOAN Ep!... (*Tapantse la cara ab l' colçèr.*)

ANG. Y ara vuy que digas qué 'n sabs de mí. Digas, ximple!

JOAN Jo, rés. Com que no 't vinch al darrera.

ANG. Y donchs per qué enrahonas?

JOAN Vés ara per qué 's ha enfadat!

ANG. Bé, si ets un beneyt! y un mata sigalóns! ¡Que no soch pura!...

JOAN Inmaculada!... entenémnos! Y encara no t' ho he assegurat. Y de sigalóns, abans 'n bebia... no ho nego; pero are apenas 'n bech desde que vaig tenir aquell tropell 'l día d' anarlo á enterrar.

ANG. Que 't van haver de dur á la torre ab un carretó.

JOAN Quina gracia! Perque no m' podia aguantar dret! Pero lo que no hauria jo dit may, es que 'm vinguessis á retreurer las mevas debelitats, que prou pena 'n te un hom.

ANG. No m' has dit tú que jo no era pura?

JOAN Inmaculada, 't torno dir!

ANG. Ay noy!

JNAN Ja sabs que 't vaig fer demaná pel pare, sino que no 'm vas voler; y si no 't tingués per bona noya...

ANG. Ay, quants romansos! No 't fan venir per si t' hem de menester?

JOAN D' aixó parlavam!...

ANG. Donchs, vés y frega 'ls vidres del menjador que ab 'l foch d' ahir tots varen fumarse.

JOAN Sembla mentida que quan se vos parla ab 'l cor entristit pel sentiment, sortigueu ab quebrats d' aquesta naturalesa!

ANG. Ay, noy! .. que 'n gastas de romansos!

JOAN Perque tinch sentit comú.

ANG. Lo que tens tú son rabes freijits! (*Joan 's aixeca resolut.*)

JOAN Angeleta!... Ara si que m' has fet mal de debó.

Perque á un home aixó no se li diu! Féste l' encárrech que no 'ns coneixem ni de vista!

ANG. (Vesten al dimoni.)

JOAN Hont dius que son aquets vidres?

ANG. Al menjador.

JOAN (*Anantse foro esquerra.*) (Sembla mentida que en 'l mon hi hagi tan poca moral!)

## ESCENA II

ANGELETA *despres* SR. RICART

ANG. Sort que ningú 'n fa cas de beneyts! Y 'm va fer demanar á mi! que no 'm casaria ni ab 'l rey! Homes? á tots 'ls donaría per dos cuartos. Aquí mateix!... Y aixó qu' es una casa que ningú ho diria! la mestresa s' veu assediada pel procurador sense fer cas dels xascos que li dona; y aixó qu' es vell y casat; pero en veyent unas faldillas ja pert l' oremus. La senyoreta qu' es casa avuy, te un gomós que la persegueix, y fins 'l nuvi, que sembla molt formal, té una cama trencada, segons ell, d' una desgracia. Pero, cuidado que no siga d' alguna garrotada d' algún marit jelós! perque també fa alarde de la seva bona conducta, y jo sé de bona tinta que 's jugaria 'l sol abans de sortir. Ca! Ja estich bé soltera.
(*Sr. Ricart desde la porta foro dreta.*)

RIC. Ps...

ANG. (Ja tenim al cupido!) Passi... passi! No temi.

RIÇ. Que hi ha 'l general?

ANG. Passi; no tinga pór.

RIC. Com encara no es l' hora...

ANG. Es al cuarto del bany y 'n té per rato. S' está curant las cremadas de la cara.

RIC. Donchs va ser séria la cosa?

ANG. Que si no corrém, tota la casa 's crema! S' va quedar adormit ab 'l cigarrillo á la boca, y després d' encendreseli mitx bigoti y las ceyas, 'l foch va pendrer á la mosquitera, acabant per fer dissapte de tot 'l cuarto. Sort qu' estava assegurat.

RIC. Vamos, del mal 'l menos!

ANG. ¿Que no l' ha vist al amo desd' ahir?

RIC. No.

ANG. No 'l coneixerá pas.

RIC. Qué dius!

ANG. Figuris, sense ceyas! ell que las tenia com dos raspalls d' escombrar alfombras.

RIC. Y tal!

ANG. Y ab mitj bigoti tot sucarrimat! Li dich que fa una fila!...

RIC. Per qué no se l' ha fet afeytar desseguida 'l bigoti?

ANG. Ja ho anava á fer; pero llegint la pólissa de seguros, ha vist un article que diu que no 's pot tocar res de lo incendiat fins que n' hagi passat 'l périt de la companyia, que per cert l' estem esperant.

RIC. Trovo qu' es extremar 'ho.

ANG. Ah! no sé.

RIC. Bé, y ella?

ANG. D.ª Hortensia? Es allí dins qu' ajuda á vestir á la senyoreta; y no cal pas que me la destorbi, que desseguida han de venir per la firma dels capituls y en acabant, á l' iglesia.

RIC. Donchs deixam anar á vestir també jo. Bé... no es possible parlarhi ab donya Hortensia?

ANG. Ja li he dit.

RIC. Me li vols dar una carteta?

ANG. Aixó no! Ja ho sab. No vuy compromisos. Y á demés: ¿No veu que las hi torna totas? home, no vulgui rés per forsa.

RIC. Ja vindrá un día que 's rendirá la fortalesa.

Hi tinch la má molt trencada ab aquets assuntos.

ANG. Mentràs un día no ho diga al seu marit...

RIC. No tingas pór! Sé un secret de la seva vida y no s' esposará á que 'l fassi públich.

ANG. Vostés s' arreglarán.

RIC. Es dir que no li vols donar! Apelarém com sempre, al recurs del bastó. (*Descargola 'l puny y hi fica la carta.*)

ANG. Ja va ser ben trutximán d' anarse á pensar aixó!

RIC. Un notari de Girona, amich, va ensenyarmho,

ANG. Y si l' amo se 'n adona algún día de que 's deixa 'l bastó?

RIC. Diré que me l' he descuidat.

ANG. Aixó si. (Quin aucell!)

RIC. Quan va bé, es quan está nuvol... un demana un paraygua, y deixa l' bastó.

ANG. Ja!... ja!...

RIC. Al menos avisala que 'l deixo. Veus? (*Posa 'l bastó á la bastonera.*)

ANG. No m' embolico. Ja 'l veurá si vol.

RIC. Que n' ets de tunanta!

ANG. Jo al amo puch veurer com l' enganyan; ajudar á enganyarlo, no!

RIC. M' sembla que s' en adonará. Bueno... deixamen anar á vestir que tinch 'l temps molt just.

ANG. Si... entretinguis! La senyoreta ja deu está casi vestida y Don Lluis ja estranyo com no es aquí.

RIC. Donchs adiós.

ANG. Passiube... Y contiu á la seva senyora tot aixó,

RIC. Que n' ets de dolenta! Vaja... adeu. (*Se 'n va foro dreta.*)

ANG. No s' hi cansi. (Caseuse! y que os toqui per sort un tipo aixis... En fi... veyam qué fa

aquell de la inmaculada! Ja la trovaran aquí si la volen. (*Deixa la corona en el sofá y surt foro esquerra.*)

## ESCENA III

DONYA HORTENSIA, BLANCA *y después* LLUIS

HOR. Veyam... pot ser l' ha deixada per quí. (*Buscant la corona. Blanca, molt trista, 's dirigeix á seurer al sofá.*)

BLAN. Mirissela:

HOR. A sobre 'l sofá? Deu voler que tornin á aixafarla. No ha quedat malament... Te, vés, pósatela que ja 'n Lluis no pot tardar.

BLAN. Ojalá que no vingués.

HOR. Y ara!

BLAN. Es ben trist l' haverse de casar ab un home á qui no s' estima, y més, estimantne á un altre.

HOR. Ay, filla!... ab aixó las noyas s' hi trovan molt sovint.

BLAN. No 'n tinch de fer rés jo dels altres. Pobre Albert!

HOR. Per xo mateix; perque es pobre! L' tio t' dota ab vint mil duros perque 'n Lluis n' te molts més; del contrari, y sent l' altre pobre, haurias sigut una desgraciada.

BLAN. Pero, no diga, que un matrimoni sense amor..

HOR. Si filla, si; es com un café sense sucre; pero en aquest mon no 's pot tenir tot.

BLAN. Prou que ho veig.

HOR. Y ahont 'l vas coneixer á n' aquet jove?

BLAN. Era germá d' una noya del colegi y 'ns veyam quan anava á visitarla.

HOR. Bé, bé, ara tú lo qu' has de fer es no pensar més que ab 'n Lluis; es cert que no es cap

Adonis, pero es rich, ab una hermosa torre á Sarriá prop de la nostra, ahont ara anireu á viurer, y una gran fábrica de candelas d' esperma.

BLAN. Bueno, bueno...

HOR. Ja veus que no te 'n haurás d' anar al llit may á las foscas.

BLAN. Ja, ja! Al menos no fos coix!

HOR. Axis, si may t' corra al darrera no t' podrá agafar.

BLAN. 'S veu que no es vosté la de las empentas!

HOR. Ay filla! tothom porta la seva creu en 'l mon!

BLAN. M' sembla que no podré estimarlo may.

HOR. Y si, dona! (*Veus al exterior.*) Sents? M' sembla qu' es ell.

BLAN. Me 'n vaig. (*S' aixeca y agafa la corona.*)

HOR. Y ara!

(*Lluis, foro dreta de frac y ab un ram á la má. Va molt coix.*

LLUIS. Que destorbo?

HOR. Passi, passi.

LLUIS Hermosa tia! Blanca! serveixte aceptá... (*Li ofereix 'l ram.*)

BLAN. (*Prenentlo.*) Gracias. Ja 'm dispensará que vagi á acabar d' arreglarme. Hasta luego. (*Vase segon terma esquerra.*

## ESCENA IV

HORTENSIA, LLUIS *y després* DON ABELARDO

LLUIS Qualsevol diria que fuig de mi. ¿No li sembla?

HOR. No ho cregui! Es... sab? l' emoció natural en aquets cassos... Ja ho veig... Té sets' anys.

LLUIS Això si. Y luego, sent avuy 'l día que cambia d' estat...

HOR. Pot contar la pobre! Segui. (*Se sentan.*)

LLUIS Jo, quan jove, pot ser era pitxor qu' ella! trucar á la casa hont hi hagués senyoretas, 'm feya l' efecte de trucar á la porta d' un dentista. Y la primera vegada que vaig estrenyer la má á una d' ellas, ay mare meva! vaig sentir una descarga eléctrica tal, qu' hasta van tenir pór que no se m' haguessin assentat las barras.

HOR. Ave María!

LLUIS Miris... No sé 'l temps que vaig tenir qu' anar á Caldas de Malavella!

HOR. Per xo dich que no li ha de donar importancia

LLUIS Oh! ja, ja,

HOR. Pobre Blanca! Criada en 'l rigor del claustre!...

LLUIS Es clar! ¡Qué sabe ella si hay mas vida ni mas aire en qué volar?

HOR. Y qué ha de saber volar! Pobreta!

LLUIS Que m' encanta aixó!

HOR. L' qué?

LLUIS Aquesta atmósfera saturada de severitat!... de... N' tenia unas ganas d' entrar á formar part d' una familia com la de vostés! Son tan raras avuy!

HOR. Ja pot ben dirho.

LLUIS Y 'l general? com está?

HOR. Relativament bé.

LLUIS Quin altr' home! 'M te entussiasmát! Quin carácter! Quin aspecte més... d' alló!

HOR. Molt!

LLUIS Vés, anarse á dormir ab 'l cigarrillo encés á la boca.

HOR. Ja sab la seva mania á resoldrer problemas y endevinar xaradas, que jo crech que no menjaria. Donchs, á la cuenta, deuria trovar alguna cosa d' aquestas en 'l diari, y 's va quedar adormit, produhintse la catástrofe.

LLUIS Que llástima que tingui la salut tan quebrantada!

HOR. No!... encara! La tós; si no sigués la tós, Deu 'n hi do! Miris que ha navegat molt!

LLUIS Qu' era de marina de guerra?

HOR. No' senyor, no... Diguili que li espliqui. Ell hi disfruta. (*Se sent tossir fort.*) ¿Sent? No necessita ferse anunciar. Avuy te un día terrible!

LLUIS Efectivament; sembla un *redoblant!*

HOR. Veurá que li donaré una toma que li fa passar desseguida. (*Ompla una xicra d' un liquit. D. Abelardo foro esquerra, va de frac y moltas creus al pit.*)

ABE. Hola, noya! hola, Lluis! Ja esteu á punt?

LLUIS No més falta 'l meu testimoni que ja estranyo que no siga aquí. Vé de Girona.

HOR. Té... pren aixó, y envia un recado al metje.

LLUIS Y si, home!

ABE. Qué 'm fará á mi 'l metje? El meu metje es un asa! Figurat, Lluis, qu' aquest home está empenyat en que pateixo d' asma, y lo que jo tinch es un escuradents encallat á la larinje fa més de dotse anys.

LLUIS Vol dir?

HOR. Ell sempre ho ha dit.

ABE. Era allá en *el Azul*, que después de dinar 'm vaig quedar dormit ab l' escuradents á la boca y me 'l vaig empassar. Desde llavors, cada vegada que vol cambiá 'l temps, no sé si es qu' es reinfla ó qué, que 'm dona aquets accesos de tós.

LLUIS Per qué no se 'l fa treurer?

ABE: No 'l trovan.

HOR. ¿No veu que desfigurat está?

LLUIS Ja 'l vaig veurer ahir.

ABE. L' barber diu que ab crepé y polvos 'm deixará com estava.

LLUIS Avuy si que las porta totas! (*Per las creus.*)

ABE. Totas? Encara 'n tinch quaranta set més.

LLUIS Diable!

ABE. Y aixó que de la República de Mosquitos no 'n tinch cap perque no s' usan.

LLUIS Y ahont cau aixó?

ABE. Darrera *el azul;* sota mateix de la Sierra amari'la, entre 'ls pells vermells y 'ls indios negres.

LLUIS (Quanta colorayna!)

ABE. De Mosquitos 'n soch marqués, ara, 'ls empleos y condecoracions, tot ho he adquirit per haver pres part en las continuas guerras entre 'ls indios negres y vermells.

LLUIS A qué anava vosté? ¿á vermells ó á negres?

ABE. A vermells.

LLUIS (Jo sempre hi perdo!) Y aquesta condecoració que talment sembla un ou ferrat?

ABE. Es la del Sol naciente.

LLUIS Noto que molts amichs de vosté la tenen.

ABE. També la tindrás tú quan t' hagis casat ab la nevoda.

HOR. Está autorisat per donarla aquesta.

LLUIS Qu' anirem mudats!

ABE. Y la pots usar per las facturas y las caixas d' espermas. Aixó dona ró!

LLUIS Si qu' anirá bé. Ay ara que hi penso, que no me 'n olvidés. Ja 'm deixará 'l bastó de pescar que 'ns entretindrem en 'l lago de la torre.

ABE. Prou home.

LLUIS Ja diran donchs á n' en Joan ó á l' Angeleta que 'l duguin al cotxe.

HOR. Si, ja me 'n cuidaré jo Es allí á la bastonera.

## ESCENA V

*Mateixos y* ANGELETA

ANG. Senyor Lluis... á casa de vosté hi té un telegrama.

LLUIS Malo! Deu ser de 'n Pau. Del meu testimoni. Veyam si li haurá escapat 'l tren!

ABE. Si no arriva á temps, no podrem pas esperarlo.

LLUIS Veyam, deixam anar á veurer. (*Vase foro dreta.*)

ABE. Que t' esperem.

LLUIS Desseguida torno.

ANG. Diu que prompte será aquí 'l perit de la companyia de seguros.

ABE. Millor... Aixis despatxarem més aviat. Ja voldria que fos aquí també 'l notari. (*Vase Angeleta.*)

HOR. Quan pensas enterar de la cosa á n' en Lluis?

ABE. Aixis que tornem de l' iglesia.

HOR. Veyam com s' ho pendrá.

## ESCENA VI

*Mateixos,* NOTARI, *luego* BLANCA, *despres* LLUIS.

*Porta papers sota 'l bras. Mes tart* ANGELETA

NOT. Senyors!

HOR. (Més prompte n' haguéssem parlat!)

ABEL. Adelante don Marcelo!

NOT. Qué diu de bó 'l senyor Marquès?

ABEL. Ja ho veu!

NOT. Home, está desconegut!

HOR. Els efectes del incendi d' ahir.

NOT. Ja vaig saberho.

HOR. Lo barber diu que 'l restaurara, que será tot un altre.

NOT. Tot un altre ho es ara. Si 'l trovo pel carrer no l' hauria pas conegut.

(*Blanca ab corona segón terme esquerra.*)

BLAN. Estich bé tía?

NOT. Oh! oh! oh! (*admirat.*)

HOR. Molt mona!

ABEL. Veyam... deixam mirarte... Vaja... fas goig!

BLAN. Qué tal don Marcelo?

NOT. Jo, sempre bé. Y vosté? ¿Está animada?

(*Blanca baixa 'l cap.*)

HOR. Si ..

ABEL. Y si... Ja s' hi anirá fent.

NOT. Es tan jove...

ABEL. A Mosquitos per casarse joves! Jo he vist ávias de la seva edad, y de menos.

NOT. Qué diu, home!

ABEL. Es 'l clima. Allí 'l termómetro marca cent graus á la sombra.

NOT. Diable! Donchs y al Sol?

ABEL. No s' hi pot posar... s' encén!

NOT. Si qu' amigo!

HOR. Mala terra per mí!

ABEL. Bé... que comensém?

NOT. Pero si no hi ha ni 'l nuvi!

HOR. Mírissel.

(*Lluís foro dreta ab un parle.*)

LLUIS Es l' amich que 'ls deya. Deu lo guart vosté está bé?

NOT. A la seva disposició.

BLAN. (Ahont será 'l pobre Albert!)

ABEL. Bé, y qué?

LLUIS Ha tingut un accident de viatje. Escoltin: Al parar, Granollers, he saltat per un imprevist y al tornar tren, ja havia arrancat; prosseguexo viatje tartana».

NOT. Be y qué?

ABEL. Ah, que no s' espera á ningú.

LLUIS Fem, fem. (*Sentantse; tots fan lo mateix.*)

NOT. Y 'ls testimonis?

ABEL. L' un 'l senyor Ricart que ja vindrá. L' altre havía de ser aquest del accident. Tiri, tiri, qu' es tart.

NOT. Comenso donchs... «Ante mí ..

ABEL. Deixis de preámbuls y floreos... Ja ho sabém qu' es devant de vosté... llegeixi no més lo que aporta 'l nuvi... la nuvia ja se sab: vint mil duros;

NOT. Ja veurá donchs... (*Girant fulls.*) «D. Lluís Rifá y Barnola aporta tota aquella fábrica de candelas de esperma...

ABEL. De seu, home, de seu! No 'ns vulguis donar garsas per perdius.

LLUIS Dispensi...

ABEL. Qué m' has de dir á mí! Pero en fí... es igual... segueixi.

LLUIS Oh! es que no ho es tot seu!

ABEL. Segueixi don Marcelo.

NOT. Poso seu ó esperma?

ABEL. Tiri, ja esta bé.

NOT. Valorada en dos centas mil pessetas.

ABEL. Bueno, possehi lo que vulgas.

LLUIS Lo que val.

NOT. »Una torre á Sarriá al peu de Pedralves, ab jardí y lago... de superficie...

ABEL. Deixis de superficies. El valor.

NOT. Trenta nou mil pessetas. ¿No hi té la seva també vosté per allí?

ABEL. A un tiro de pedra; pero es molt més gran y ab vint y dugas cabras y moltas gallinas. Segueixi.

NOT. Un cuadro al oli d' autor anónim, representant á Pablo y Virginia prenent xocolata. Una tía seva se 'ls contempla de lluny ab mi-

rada compasiva perque ja preveu las desgracias que...

ABEL. Aixís no acabarém may!

LLUIS Be s' ha de fer historia.

ABEL. Deixat d' historias; quan val aquest cuadro?

LLUIS Jo posava cinch mil pessetas.

ABEL. Bueno, donchs, cinch mil pessetas. No te l' haig pas de comprar!

NOT. Un altre cuadro que representa l' incendi de Roma.

HOR. Que deu ser bonich!

BLAN. Ay sí!

HOR. Y es vritat? Es va cremar?

NOT. Vaya si ho es.

ABEL. Va ser en el reynat de Napoleón. Ja ho sé.

LLUIS Dispensi, de Nerón.

ABEL. Sí, just, de Nerón. Jo sabia qu' era cosa de *on*.

HOR. Y 's va cremar molt?

ABEL. Tota la ciutat.

HOR. Y pot ser no estava asegurada?..

ABEL. No 's diu.

NOT. A n' aquell temps encara no n' hi havía de companyías de seguros.

ABEL. Y á més com que va ser cremada per ordre del mateix emperador.

HOR. Qué cafre!

ABEL. Pero, be... qu' hem de fer un curs d' historia? Ja veurá: ¿Quants quadros hi ha?

LLUIS Vint y set.

ABEL. Donchs vint y set quadros valorats en tant, y llestos. Y encare á la República de Mosquitos no 's faría aixís. Mobiliario, tant, y prou. No veuhen que en aquest pas 'ns hi agafará 'l vespre?

LLUIS Oh! per mí, com vulgan. Jo ho feya per detallarho més... sumi, sumi 'l total.

ABEL. Es clar, home!

(*Angeleta foro dreta.*)

ANG. Lo dependent dels seguros.

ABEL. Ah, sí? qu' entri. Un moment don Marcelo.

NOT. (¡Bó!)

HOR. Ja 's deurá poder avisar al barber ara?

ABEL. Sí; Angeleta. Ves, avísal.

(*Vase foro dreta.*)

NOT. Be... qu' acabém?

ABEL. Home, tinga un poch de paciencia!

## ESCENA VII

*Mateixos*, ALBERT, *luego* ANGELETA, *després* SENYOR RICART

ALB. Senyors! (*Va ab carpeta sota 'l bras.*)

ABEL. Adelante!

BLAN. Ell! (*Fá un moviment de sorpresa.*)

HOR. Qué? qué tens?

BLAN. No res... una agulla que m' ha punxat.

ALB. (A quin moment arrivo!) Venía per la valoració del siniestro.

ABEL. Está bé.

HOR. (Es guapo aquest jove!)

ABEL. Casualment estavam en la lectura d' uns capítols matrimonials, perque casém á la nevoda. (*alegre.*)

ALB. Ah! casan á la nevoda? á n' aquesta senyoreta? (*ab intenció.*)

BLAN. (¡Quina vergonya!)

ABEL. Lo senyor es 'l nuvi.

LLUIS Servidor de vosté.

(*S' hi acosta coxejant y li dona la má.*)

ALB. Jo ho soch de vosté. (Desbancat per un coix!) Y cóm va comensar 'l foch?

ABEL. Pel meu bigoti.

ALB. Pel seu bigoti?

ABEL. Es que 'm vaig dormir fumant y... sab?

ALB. No parli més.

HOR. Oy que ja 's pot afeytar ara?

ALB. Y abans també, senyora.

ABEL. Com la pólissa diu que...

ALB. Ya ya! Pero com que 'l bigoti no li pagarém.

ABEL. Ja m' ho penso.

(*Angeleta foro dreta.*)

ANG. Desseguida será aquí 'l barber.

ALB. Y 'l local del incendi? 'M farán el favor?

ABEL. Angeleta. Acompanya al senyor al meu dormitori.

ALB. Veurá que deixaré 'l bastó.

HOR. Pósil á la bastonera.

ALB. Ah! Ja veig... (A dins hi ha una carta.) (*A Blanca.*) Vamos? (*A Angeleta*).

(*Entran segón terme esquerra.*)

BLAN. (Ay, pobre de mí!)

NOT. Bueno. ¿Qué continuém?

ABEL. Sí, y are depresseta.

NOT. Ab tantas supressións, al instant estarém llestos.

(*Senyor Ricart foro dreta.*)

RIC. Se puede?

ABEL. Adelante. Ja tením un testimoni. Vosté també sempre fa curt.

RIC. Calli home! Ja era aqui á la vora quan me n' hi adonat que venía en cos de camisa. No hi puch anar jo d' atribulat!

(*Va á sentarse prop d' Hortensia que s' aixeca sentantse ben separada d' ell.*)

HOR. Aixís ho sentiré millor.

RIC. (Ja pots fugir, ja!)

NOT. Puch seguir?

ABEL. Sí. Ahont eram?

NOT. En 'ls quadros. Are hi ha un valor total.

ABEL. Es clar. Abreviá tot lo que 's puga. Sómhi!

NOT. Vint y set cuadros ab los seus correspo-nents...

RIC. Dimoni! com té la cara!

ABEL. Aixís y tot soch més guapo que vosté.

NOT. Segueixo? (*Impacient.*)

## ESCENA VIII

*Mateixos*, BARBER, *luego* ALBERT *y* ANGELETA

BAR. Permeten? (*Va ab necesser d' afeytar.*)

HOR. Es 'l barber.

ABEL. Passa, passa, noy. Un moment don Marcelo. (*Don Marcelo fa un moviment d' impaciencia.*) Aixís tots farém 'l fet. Ja pots comensar á desplegar las tevas habilitats. Si pot ser, restàuram 'l bigoti, sense tréurermel.

*L' barber comensa ab crepé, á posarli ceyas y bigoti.*)

NOT. (Ab trent' anys d' exercir la carrera no m' havía trovat en un cas igual.)

(*Albert y Angeleta, aquesta porta un cove; según terme esquerra.*)

ALB. Que podríam posar valor á n' aquestas menudencias abans de tot?

ABEL. Prou, home, prou! Fassi 'l favor de sospendrer la lectura per uns moments. Porteu una cadira.

NOT. Oh! la fa rato que no llegeixo.

BLAN. (Ni goso á mirarmel!)

ALB. (Falsa!)

ABEL. Está classificat?

ALB. Si, y si li sembla passarém á la valoració.

Vostés poden valorar, y jo faré las rectificacións que crega convenients.

(*Lluis s' aixeca y mira al cove. Albert se senta detrás del cove y de cara al públich.*)

LLUIS Aixó está molt enredat.

(*L' Angeleta se senta á terra al costat del cove. Hortensio está parlant baix ab Blanca. Don Marcelo sol y picant impacient ab 'ls dits sobre la taula. L' senyor Ricart fa lo que 'n Lluís.*)

ALB. Aquí hi ha un tros de mirall d' uns dos pams. Vostés diran qué pot ser.

ABEL. Aixó?.. Vés Hortensia!

(*Hortensia se separa de Blanca que va á tafanejar las joyas de damunt la taula.*)

HOR. Qu' es?

NOT. (En fi... ja avisarán.)

(*S' aixeca y també va á mirar 'l cove.*)

ABEL. Ja sé. Es tot lo qu' ha quedat del armari de lluna.

HOR. Si que ho deu ser.

ALB. Qué hi posarém?

HOR. Posem'hi dos cents duros?

ALB. Dos cents duros.

(*Apuntant ab un llapis á la llibreta.*)

NOT. (Aquest périt si que mira per la companyía! No rebaixa res.)

ALB. (M' convé pels meus plans ferm'hi simpátich ab aquesta gent.)

RIC. Y no n' hi ha cap mes tros de mirall? qu' es estrany!

ALB. No.

ABEL. L' cristall es molt combustible.

ALB. S' fon desseguida, si es llegítim.

NOT. (Primera noticia!)

RIC. (Qué li sembla?) (*A Lluís.*)

LLUIS. (Quan 'l périt ho diu.)

RIC. (Vetaquí una cosa nova!)
ALB. Y aixó? (*Treu un tros de roba.*)
HOR. L' teu casquet de seda brodat.
ANG. Vol dir qu' aixó es seda?
(*Hortensia li pega un cop al cap.*)
NOT. (No ho ha sigut may!)
ABEL. Vaya si ho es!
ALB. L' foch fa cosas molt estranyas.
HOR. Posemhi deu duros?
ALB. Deu duros! (*Apuntant.*)
RIC. (Aixis qu'arrivi á casa hi calo foch.) (*A Lluís.*)
LLUIS Ja ho te assegurat?
RIC. Ay, te rahó.
ABEL. (Es simpátich aquest jove.) (*A Hortensia.*)
HOR. (Molt!)
ALB. L' Internacional es una companyía que no mira prim.
NOT. Es de L' Internacional vosté?
ALB. Per servirlo. Vegi aixó.
(*Donantli una estella d' un pam á don Abelardo.*)
HOR. Aixó si que no comprench lo que puga ser.
(*L' barber comensa á afeytar á don Abelardo.*)
ABEL. Veyam!
BAR. Ja l' esgarraré, ja!
ABE. Vés Lluís... (*Dantli l' estella.*)
LLUIS No sé. (*Mirantla.*)
RIC. A veurer. Aixó es una estella.
(*Tots esclatan á riurer.*)
HOR. Quina gracia! Aixó ja ho sabíam.
ABE. No romiheu. Ja sé lo que es. La meva taula de nit incrustada de nácar.
NOT. Hont es 'l nácar?
ABE. També es molt combustible.
HOR. Desseguida 's fon, oy? (*A Albert.*)
NOT. Tot se fon!
ANG. Y tal! (*Hortensia li dona un cop.*)
ABE. ¿Per qué ho diu ab retintin que tot se fon? Home m' agrada!

BAR. Miris que 'l degollaré!

ABE. No juguém!

HOR. Qué posarém? Noranta duros?

NOT. (Apreta!)

RIC. (Jo ho trovo car.) (*A Lluís.*)

LLUIS (Calli, home!)

ABE. Per mi 'n val noranta cinch.

ALB. Posem cent que vindrá rodó.

NOT. Pero, si no val deu pessetas!

ANG. Es clar que no las val.

ABE. Home, ¿Per qué s' hi fica vosté? Qué se 'n hi endona?

NOT. Es clar que se me 'n dona! Com que soch accionista d' aquesta companyía.

ABE. Ah! vosté?

ALB. Vosté? (Deixi que en acabat ja hi fará un bon corte.)

ABE. (No convé seguir.) Veurá don Marcelo. Veig que n' hi hauría per massa estona. Passém á la firma de l' escriptura? Ja está bé noy!

(*Al barber.*)

(*L' notari torna á la taula.*)

NOT. (Ja t' veig.)

ABEL. (*Apart á Albert.*) Miris, demá puji á la torre de don Luís y ho acabarém.)

ALB. (Qu' escolto!) Y hont cau, hont cau la Torre?

ABEL. (Zurbano, 14.) Angeleta torna 'l cove al cuarto.

NOT. (A n' aquest dependent, á la primera junta 'l faig despatxar!)

(*Donya Hortensia ha passat prop de Blanca.*)

BLAN. (*A Hortensia.*) ¿Que no segueixen?

HOR. (Demá aquest jove pujará á la torre!)

(*Angeleta agafa 'l cove y l' entra segón terme esquerra.*)

ALB. Vaig á acabar l' inventari del cuarto.

(*Va detrás de l' Angeleta.*)

RIÇ. (Crech qu' encara no ha reparat ab 'l meu bastó!)

ABEL. Te, noy. (*Paga al barber.*)
NOT. Es dir que ja vol passar á la firma?
ABEL. Si, si.
LLUIS Y l' altre testimoni?
NOT. Això.
ABEL. Que no podría servir aquest jove? (*Al barber.*)
NOT. Prou... Miris... que vinga.
ABEL. Ves noy...
BARB. Be, quant donan?
ABEL. Las gracias.
BARB. Si qu' es poca cosa!
NOT. Firmi aquí... un xich avallet.
(*Dantli la ploma.*)
BARB. (*Prenentla.*) Be, ¿cóm se fa això? que jo no 'n se d' escriurer.
NOT. Vagi al diable! (*Prenentli la ploma. Risas.*)
HOR. Y ara!
ABEL. Fora d' aquí!
BARB. Be, per xó no s' enfadin.
LLUIS Es graciós!
RIC. Y tal!
BARB. (*Anantsen.*) Ves quina culpa hi tinch jo si no me 'n van ensenyar!
NOT. Si li sembla, ho faré firmar per un dels meus escribents.
ABEL. Si... está bé.

## ESCENA VIV

*Mateixos,* JOAN *foro dreta, luego* ANGELETA *dos vegadas*

JOAN Han arrivat 'ls cotxes y s' han parat al carreró.
ABEL. Apa, donchs... firma Lluís.
(*Angeleta segón terme esquerra. Lluís firma.*)
HOR. Angeleta... 'l vel de la senyoreta Blanca.
(*Vase Angeleta primer terme esquerra.*)
NOT. Ara vosté. (*A Blanca.*)

BLAN. (Pobre Albert!) (*Firma.*)

NOT. Acostis senyor Ricart.

RIC. Ab molt gust.

(*Blanca se separa cap á l' esquerra. Angeleta ab 'l vel.*)

ANG. L' vel.

BLAN. (Y 'l bastó de l' Albert que 's queda aquí! ah! no!) Angeleta... tinch que confiarli un secret: A la bastonera hi ha un bastó ab una carta á dins. (*Ab veu baixa.*)

ANG. També ho sab?

BLAN. Que ho sabía vosté?

ANG. Diga, diga... qué vol?

BLAN. (Quan sortirém per la torre, pórtil al cotxe.)

ANG. (No sé si 'l coneixeré . )

BLAN. Bo!.. Pórtils tots.

ANG. Está be. (Qu' es estrany quedantse donya Hortensia aquí, que vulga 'l bastó á la torre! Li preguntaré á n' ella.)

LLUIS Gracias á Deu! (*Al senyor Ricart.*)

ABEL. Ja está? Donchs, apa! No 'ns entretinguém qu' es tart. Angeleta, 'l meu sombrero.

(*Vase Angeleta foro esquerra.*)

LLUIS Miris com m' he posat 'l guants ab 'l dimoni del cove!

ABEL. Bo! No acabarém may!

LLUIS No puch pas anar aixís á l' Iglesia... Me 'n faré anar á comprar uns altres aquí al costat.

ABEL. Donchs, ja vindrás. T' deixarém un cotxe.

LLIUS Just! Desseguida seré ab vostés.

(*Angeleta ab sombreros de don Abelardo y donya Hortensia.*)

ANG. 'Ls sombreros.

ABEL. Vinga. (*Se 'ls posan. Angeleta se 'n torna.*)

NOT. Senyors, mil enhorabonas y una llarga lluna de mel.

(*Blanca plora.*)

LLUIS Gracias. Ja se 'n va?

ABEL. Gracias don Marcelo y que ho passi be.

NOT. 'Ls beso la má! Als peus de vostés.

(*Vase foro dreta*)

HOR. Adios, adios don Marcelo.

ABEL. Qué ploras ara? En marxa! L'uís .. No t' entretingas.

LLUIS Perdi cuidado.

RIC. (Si li pogués preguntar si ha reparat ab 'l bastó!) (*Volent acostarse á Hortensia*)

ABEL. Vamos senyor Ricart... fassim costat.

RIC. Ab molt gust. (Paciencia!) (*Acostantseli*)

ABEL. Passém per' qui, que diu que 'ls cotxes han parat al carreró. (*Vanse primer terme dreta.*)

RIC. Está hermosa la nuvia!

ABEL. Molt.

HOR. (Com se mira á la Blanca aquell x'mple!)

## ESCENA X.

LLUÍS ANGELETA

ANG. Que ja son fora?

LLUIS Si.

ANG. Jo que 'ls volía veurer!

LLUIS Te, ves aquí al costat y portam uns guants com aquets. Cuita.

(*Li dona diners y un guant dels que dú.*)

ANG. (Calla que pot ser encara 'ls veuré.)

(*Vase corrent foro dreta.*)

## ESCENA XI

LLUÍS, *luego* ANGELETA, *després* PAU

LLUIS ¿Ahont son aquells que diuhen que en 'l mon no existeix la felicitat completa? infelissos! que vingan! Una dona jove detxát d' ignocencia y de candor; ab vint mil duros á pagar en tornant de l' Iglesia; ab una familia, modelo de la més sana moral, qu' es lo que jo més ambicionava; sense sogras qu' es una garantía per la pau del hogar; elements per viurer casi en la opulencia... Vamos! ¿Qué 'm falta? Voldría que m' ho diguessin...

(*Angeleta foro dreta ab 'ls guants.*)

ANG. 'Ls guants.

LLUIS Tens rahó, noya, aixó sols 'm faltava.

ANG. Ara puja un senyor que 'l demana.

LLUIS (Deu ser 'n Pau.) ¿Qu' es moreno?

ANG. Lo qu' es molt graponer!

(*Pau ab maleta de má que deixa á terra per abrassar á Lluís.*)

PAU Lluís!

LLUIS Pau! (*S abrassan.*) Miris, Angeleta. Després entri aixó (*la maleta*) dins d' aquell cuarto.

(*Senyala segón dreta.*)

ANG. Está be... ja torno á sortir.

(*Vase foro esquerra.*)

PAU Va be aquesta xicota!

LLUIS Ja estém aixís?

PAU No ha de durar pas sempre 'l disgust.

(*Lluís va posantse 'ls guants.*)

LLUIS Ja 'm pensava que no vindrías.

PAU Jo? á jenullons hauría vingut! Ja sabs que 'm tens fet un servey que m' en recordaré tots 'ls días de la meva vida y que no pararé fins que t' hagi correspost degudament.

LLUIS Fuig, home!

PAU L' agrahiment abans que tot; y jo, mal m' está 'l dir'ho, 'n soch molt d' agrahit.

LLUIS Lo que sento dirte, es, que ja no pots ser padrí de la boda. Mira, ja son tots á l' Iglesia que m' esperan.

PAU ¿Ja?.. 'm sab greu, pero, vaja, be deureu tornar.

LLUIS Mal aniría!

PAU Y avuy mateix marxarém á la torre?

LLUIS L' temps de cambiar trages. Jo fins m' he fet dur aquí l' hongo y l' americana.

PAU Donchs are 'm cambiaré jo per no fervos esperar.

LLUIS M' vols cordar aixó? (*Un guant.*)

PAU Prou, home, prou; dom! De cap á mar 'm tiraría per tú!

LLUIS No n' hi ha per tant!

PAU Que no? T' ho sembla!

LLUIS Bueno. Ja 'm dispensarás. Al tornar, t' presentaré á la meva dona; un tros de cel embolicat en un cúmul de perfeccións.

PAU Vaja, me 'n alegro!

LLUIS Y 'ls tíos! una familia aristocrática, sería, alló de l' antigó, sabs? Aquí tot fa olor d' incens.

PAU Ho celebro, noy, ho celebro!

LLUIS No podia trovar res mes adecuat á las mevas aspiracións.

PAU Ves, ves, que no fassis tart!

LLUIS Si... ja parlarém. T' hi estarás días á la torre, eh?

PAU Ja vaig dirt'ho. Segons y cóm.

LLUIS Si, que pescarém. Veurás quin lago tinch!

PAU Ves, ves...

LLUIS Adios. Vesteixte aviat.

PAU Adeu.

## ESCENA XII

PAU *luego* ANGELETA

PAU Ja l' han vist! Es coix; ell diu que de resultas de la mossegada d' un mico, passant per la Rambla de las Flors: ¡pero, jo sé qu' es d haver saltat d' un segón pis, fugint de las grapas d' un músich cego que tenía la dona molt guapa. Jo n' era amich d' el músich... y ho sabía tot; y sin embargo vaig callarlhi, perque crech qu' aixó no 's pot dir. Si l' home era felís ignorantho, ¿á qué ensenyarli 'l pessebre? Donchs aquest coix, no debía ser del meu modo de pensar, y un día que va venir á Girona á comprar seu per la seva fábrica, va anar al cassino y allí va saber per una casualitat que la meva dona, á qui no coneixía ni coneix encara, també m' enganyava á mi y que al día següent á las quatre de la tarde tenía una cita á la Devesa ab 'l que 'm feya aguantar la troca. Jo no ho volía pas creureu! cá! pero ell, persistint, y qu' era cert, y veshi, y que¡hi has d' anar! fins que vaig pensar; veyam! si es vritat, poch tardarás á saberho. L' endemá¡ á l' hora indicada agafo 'l ¡camí de la Devesa, fentme un trip trap 'l cor qu' hasta se 'm va parar 'l relotje de la butxaca. Comenso á recorrer aquella arboleda y ja me 'n anava content y satisfet de no haver vist res, quan mitx tapats per uns arbustos veig á la meva Isabel, pero, ab qui?.. esgarrifintse!.. ab 'l meu notari!.. Ab D. Eloy Trencablens, un subjecte aparent-

ment tan bó, que jo no 'm pensava qu' hagués trencat res mes en tota la seva vida! Veurels y tirarme sobre 'l notari, mentras la Isabel fugía, tot va se hu; allí varem lligarnos á bofetada seca, fins que 'n vaig rebrer una d' entregirada que 'm va deixer tonto, y ab un ull, que vareig esta mes de cinch minuts buscantlo per terra, ben cregut de que me l' havía fet saltar; es aquest; no han vist ull mes desgraciat. Ja un' altra vegada, que jo havía fet suspensió de pagos, un acreedor me 'l va posar que semblava un pensament doble! Donchs, com deya: quan vaig poguer serenarme, no quedavan en la Devesa mes que dugas donas mirantme y reventantse de riurer. Agafant llavors 'l camí de casa, vaig arrivarhi pensant que ja hi trovaría á l' Isabel, pero cá! debía sentir fortó de sofre, y va obtar pel desterro voluntari sense haver sentit á parlar mes d' ella. Fa poch vaig saber qu' era morta. Llavors, aburrit, vaig ficarme á dintre d' un bosch hont vareig montar una fábrica de serrar fusta, y n' he sortit, en quant he sapigut que 'n Lluís 's casava. L' deute que hi tinch pendent, haig de pagarli. L' avis que 'm va donar, procuraré darli també jo, encara que 'm tinga de cusir á ne 'ls seus patalóns tota la vida! Vuy que quedém saldats. L' meu notari!.. Lo que 'm feya cremar 'l cervell, era 'l pensar que jo may havía notat res... esclar!.. despues vaig sapiguer per la minyona, que 'l senyor Trencablens tenía un bastó mecánich en qual puny hi ficava las cartetas que dirijía á la Isabel... A l' hora d' anarsen 'm deya: senyor Pau... ¿No li sembla que hi ha senyals de pluja? Si 'm deixés un paraygua... Prou, home, li responía entregantli y deixant ell 'l bastó. L' endemá la Isabel 'm

deya: Pau, ves á recullir 'l paraygua á don Eloy y portali 'l bastó. Y ja 'm tenen vostés, que sense saber'ho, era 'l correu ambulant de la seva correspondencia!

(*Angeleta segón terme esquerra.*)

ANG. Quan vulgui. (Es simpátich 'l jove dels Seguros!)

PAU Ah... Ets tú, bona mossa?

ANG. Be m' ho penso. (*Agafa la maleta.*)

PAU Com t' he dius? (*Volentli tocar la barba.*)

ANG. Passi, passi. M' sembla que vosté es de la broma y jo tinch molts mals de cap.

(*Entrant segón terme dreta.*)

PAU (M' agrada 'l genit d' aquesta xicota! Ho tindré de deixa correr aixó del bosch.)

(*Vase detrás de l' Angeleta.*)

## ESCENA XIII

ALBERT *luego* ANGELETA

ALB. Uf! La calor d' aquell cuarto asfixia! M' ha dit la minyona que la Blanca 's casa per imposició dels tíos y que á n' ell no li porta gens de voluntat. Aixó m' ha fet l' efecte d' un cordial. Y ara pujant á la torre, encara 'm facilita milló 'ls meus propósits. Quan hi siga, ja faré per manera de no entornarmen tan prompte com se pensan. Aixó de que un coix m' hagi fet la traveta, no m' ho puch acabar! Pero, que 's descuidi! que si l' arreplego badant, no haurá d' anar á Roma per la penitencia!

(*Angeleta segón terme dreta, figurant que parla ab 'n Pau.*)

ANG. Si... per márfegas!

ALB. Cóm deya? (*Girantse.*)
ANG. No, res. Que ja está llest?
ALB. Poch falta; he sortit á buscar oxíjeno.
ANG. Ja n' ha trovat?
ALB. Vuy dir ayre pur.
ANG. Ah... (*Ruido de veus.*) Sent? Ja tornan. (Deixam portarli l' aygua.)
ALB. Jo vaig á acabar.
(*Angeleta vase foro esquerra y Albert segón terme idem.*)

## ESCENA XIV

BLANCA, HORTENSIA, DON LLUIS, SENYOR RICART, DON ABELARDO *luego* ANGELETA

(*L' senyor Ricart y don Abelardo van al detrás.*)
ABE. Bueno. Ja no os 'n podeu desdir.
BLAN. (Hont deu ser l' Albert!)
RIC. (Está de Deu que no li puga parlar apart per advertirla del bastó!)
LLUIS Aquest es l' instant mes felis de la meva vida!
HOR. Fássila ben ditxosa!
RIC. Senyors! L' acte qu' acaba de tenir lloch, es dels mes trascendentals de la vida del home! La afecció del espós com la de la muller...
ABEL. Be, veurá... es tart per espetar discursos!
(*Angeleta foro esquerra. Entra ab un gerro d' aygua segón terme dreta y torna á sortir á poch rato.*)
RIC. Es que volía dir...
LLUIS Ja 'ns ho dirá demá á la torre qu' encara 'ns hem de cambiar.

HOR. Que cansada estich! (*Se senta en 'l silló dreta.*)

RIC. (Ara la podré advertir.)

ABE. (*Al anar cap á Hortensia 'l senyor Ricart.*) Senyor Ricart, vinga á veurer las joyas...

(*Angeleta segón terme dreta. S' acosta á Hortensia.*)

RIC. (Pastarada!) (*Anant á la tauleta.*)

(*Hortensia desde 'l silló á Blanca que parla baix ab Lluís.*)

HOR. Treute 'l vel, noya.

(*Ho fa ajudada per 'n Lluis.*)

ANG. (Veyam, deixameli preguntar alló.) *A Hortensia á mitxa veu.*) (Diu qu' haig de portar aquell bastó al coixe?)

HOR. Ay si. No se 'n descuidi. (Tan que 'n Lluís ho ha encarregat.)

ANG. (No ho entench.) (*Vase foro esquerra.*)

RIC. Es preciós tot! Que ho puga disfrutar molts anys.)

ABEL. Ab vida seva. Vaja, Blanca á cambiarte. Lluís, no la destorbis qu' es tart.

BLAN. Vaig.

RIC. (Veyam ara!) (*Dirigintse á Hortensia.*)

HOR. (*Aixecantse.*) Ja t' vinch á ajudar; y jo ja no sortiré mes.

RIÇ. (Bo!)

HOR. Estich rendida! Lluís, fins á demá.

LLUIS Se 'n va?

HOR. Si... que sigueu ben felissos.

LLUIS Gracias, tía.

RIC. (A mi, ni una mirada! Ja t' domaré á la fí!)

(*Vanse Hortensia y Blanca primer terme esquerra.*)

ABEL. Lluís t' haig de parlar á solas.

RIC. (Això vol dir que me 'n vagi!)

LLUIS (M' dará 'l dot.)

RIC. Ab 'l permis de vostés 'm retiraré.

LLUIS Ja ho sab... demá á la torre.
ABEL. Ah! si.
RIC. No faltaré, que ho passin be.
LOS DOS Passiobe.
RIC. (Jo crech que se 'n adonará.)
(*Vase foro dreta.*)

## ESCENA XV

DON ABELARDO, LLUÍS

ABEL. Acostat... portat una cadira.
(*Se senta al silló. Lluís, acosta una cadira.*)
LLIUS Deixiu! Ja ho trovarem demá.
ABEL. L' qué?
LLUIS No... res... Jo 'm pensava que 's refería al dot.
ABEL. No... no 's tracta d' aixó en aquest moment.
LLUIS Vosté dirá. (*Sentantse.*)
ABEL. Bueno. Suposo que deus estar satisfet de l' aliansa qu' acabas de contreurer.
LLUIS Més que satisfet; orgullós! entussiasmat!
ABEL. Gracias. Aixó 'm donará valor per senyalarte alguns punts negres qu' afectan l' escut de la nostra casa; pero 'l sol es 'l sol, y la ciencia 'ns ha vingut á demostrar que també te tacas.
LLUIS Espliquis. (Veyam en qué parará aixó!)
ABEL. L' Hortensia, no es la meva esposa. Jo, no m' he casat may!
LLUIS Qué 'm diu!
ABEL. Be... No t' alarmis! Jo espero que ho será aviat... Ja me 'n ocupo fa días.
LLUIS Si... fassiho... perque, desenganyis... no está conforme.

ABE. Fuig, home, fuig! qué ha de estar!

LLUIS Y n' está enterada la seva nevoda?

ABEL. Quina nevoda?

LLUIS La Blanca.

ABEL. Un altra cosa que també 'm fa pena dirte...

LLUIS Qué?

ABEL. La Blanca, no es nevoda meva. Jo no he tingut may germans.

LLUIS Don Abelardo!

ABE. La Blanca m' es filla.

LLUIS Filla? (*Alsantse.*)

ABEL. Filla. Seu, seu.) (*Torna Lluis á sentarse.*)

LLUIS No diu que no s' ha casat may? Ah! Ja comprench... donya Hortensia... Pero... don Abelardo! (*Ab tó de reconvensió.*)

ABEL. No has comprés res! A L' Hortensia vareig coneixerla á la Isla de Cuba en uns instants terribles per el a. Comensava la guerra y estava tot paralisat; y ella, la pobre, á mes de no saber de qué fer mánigas, 's trobava atacada del vómit y sense esperansas de vida; qu' un metje negre m' ho va dir. Jo vaig ampararla, va curar gracias als meus cuidados, y al dirme qu' era soltera, vaig oferirli 'l meu nom y la meva má d' espós que va aceptar ab la condició d' aplassar la nostra boda per mes endevant, fundantse en reparos que may m' ha volgut comunicar. Vaig durla á Europa, y per evitar murmuracións, per tot 'ns presentavam com á marit y muller qu' hem de ser un día, pero que en realitat som no mes dos personas que vivím sota 'l mateix sostre, guardantnos totas la consideracións y respecte que 's deuhen mutuament dugas personas honradas; aixó, Lluís, t' ho juraré posant las mans sobre 'l cap de la meva filla.

LLUIS Llavors... ¿Quí es la mare de la meva dona?

ABEL. No li falta mare.

LLUIS Oh, ja, ja! No 'm penso pas qu' hagi vingut al mon com 'ls bolets.

ABE. Naturalment.

LLUIS Y quan menos, espero que la mare de la Blanca siga una persona digne dintre de la seva falta.

ABE. Digne, digne... No massa! la vritat...

LLUIS Si qu' amigo!

ABEL. Pero ja es morta.

LLUIS Morta? millor!

ABEL. Va caurer de dalt d' un trapeci en 'l hipódromo de Nova York.

LLUIS Feya las forsas! (*Aterrat.*)

ABEL. Y trevallava á la corda fluixa com Dordey y feya salts mortals com Leotard!

LLUIS Calli... calli!

ABEL. Veurás: soch formal y 'l meu deber es no ocultarte res!

LLUIS Pero, home. Aixó 's diu abans!

ABEL. Ja ho sabs are!

LLUIS (Quin bunyol!)

ABEL. Lo que si vuy demanarte es un favor qu' espero no 'm negarás.

LLUIS (Ja tremolo!)

ABEL. Y es que quan estiguém sols, 'm diguis papá.

LLUIS Aixó si que m' es igual.

ABEL. Y de tot quant t' he dit, ni una paraula á ningú.

LLUIS Ja me 'n guardaré prou!

ABEL. Vaig donchs perque s' activi la marxa, y os acompanyaré fins al tren.

LLUIS Vol avisar que 'm duguin l' americana y 'l bolet?

ABEL. Prou. y 'l teu amich?

LLUIS Ja deu está casi á punt.

ABEL. Adios, fill meu!

LLUIS Adios papá!

(*D. Abelardo l' abrassa y li fa un petó. En Lluís 's treu 'l mocador de la butxaca y s' aixuga la galta.*)

ABEL. Si no tens puesto per fer dormir al teu amich, pot venir á la nostra de torre.

LLUIS No cal.

ABEL. Com vulgas.

(*Vase foro esquerra.*)

## ESCENA XVI

LLUÍS, *luego* PAU, *després* BLANCA

LLUIS M' he lluhit! No més faltaría que 'n Pau se n' enterés! hauría ben tret 'l bé! Jo que 'm pensava haver topat ab una familia distingida, hasta aristocrática! Fora bó per cassador! Quina puntería! Una funámbula! Una balladora de corda!.. Ja te de fer bonich una sogra ab culáns fent la figuereta! No la te tothom qui vol!..Com hi ha món que n' hi ha per tirar la gorra al foch! Oh! y lo pitxor es que pot ser me 'n alegro de no haverho sapigut á temps, perque estich enamorat de la meva dona y per lo tant ab la conciencia tranquila de lo que he fet. Va, va! No ha de sapiguerho pas ningú. Ja está!

(*Pau según terme esquerra.*)

PAU Bueno! Ja estich sobre las armas!

LLUIS Qué vols dir?

PAU Que ja tinch 'l taco enguixat; que ja pots tirar.

LLUIS No t' entench.

PAU No? Que ja ha arrivat la meva. La dona va

enganyarme y tú 'm vas avisar. Ara, quan t' enganyi la teva, jo t' avisaré á tú.

LLUIS Ab qué 'm surts!

PAU No hi ha més! El favor que tan desinteressadament vas ferme, te 'l vuy tornar. ¿Qué hi trovas?

LLUIS Es que totas las donas no son iguals!

PAU Las circunstancias has de mirar. La teva dona, segóns 'm vas escriurer, prové d' una familia intatxable.

LLUIS (Molt!)

PAU Y aixó, veus? es un tanto per tú. Dius que está educada perfectament... dos tantos. Pero anyadeixes qu' es jove y guapa, y tú no ets ni guapo ni molt jove, y aixó son tantos per mí.

LLUIS Com tú ho ets tan de guapo y jove...

PAU Per xó vaig perdre la mesa; com la perdrás tú.

LLUIS Tot aixó son ilusións tevas.

PAU Millor per tú. Deixemelas alimentar. No 't perjudican pas de res.

LLUIS Ah, no, no. Y quan vegis l' ayre de candor que respira la meva Blanca!

PAU També 'n respirava la Isabel de candor, sols que 's vá tapar.

LLUIS Donchs la dona ha d' enganyarme!.. Ay dimoni! (*ab tó de burla.*)

PAU Jo no diré que siga demá!

LLUIS No 'n faltaría d' altre!

PAU Lo qu' es jo, vigilaré molt.

LLUIS Vigila... vigila.

PAU Tindrás en mí un guardia civil del teu honor que no 't costará un cuarto.

LLUIS Bueno, home, fés! 'T dono carta blanca. Instalat á casa tot el temps que vulgas; indaga... esgratinya fins que 't cansis.

PAU Está bé.

(*Blanca ab trage de carrer primer terme esquerra, porta un sach de má.*)

LLUIS Mirátela... aquí la tens.

BLAN. (Diu que l' Albert encare es aquí!)

LLUIS Acostat, Blanca. Don Pau Picas... un íntim amich.

PAU Un germá! (*ab calor*)

BLAN. Tan gust. Ja 'm permeterá que reculli uns estutxos.

PAU Fassi, fassi

(*Blanca recull 'ls estutxos de la tauleta*)

LLUIS Ja estás á punt?

BLAN. Ja. No més falta aixó.

LLUIS Qué li trovas?

PAU L' ull viu.

LLUIS Que 'ts burro!

## ESCENA XVII

*Mateixos*, JOAN, *luego* ALBERT, *després* DON ABELARDO

(*Joan dona americana y hongo á Lluis*)

JAON L' hongo y l' americana.

LLUIS Vinga. (*Se ho posa de cara á la dreta.*)

(*Albert según terme esquerra.*)

ALB. (Ella!)

BLAN. (Ell!) (*Pau 's fixa en l' Albert.*)

ALB. (*Baix á Blanca.*) Pensa ab 'l bastó!)

BLAN. (Ha sigut molt imprudent!)

PAU (¿Qué? ¡Aquest mestre li ha parlat baix! ¡Ho juraría!)

ALB. Aixó ja está llest. ¿Y 'l general?

(*Foro esquerra don Abelardo de carrer.*)

LLUIS Mirissel.

ABEL. Que ja está, jove?

ALB. Ja.

ABEL. Demá l' esperém á la torre.

ALB. No faltaré.
PAU (Va també á la torre!)
ALB. No 'ls sembla que vol cambiar 'l temps?
ABEL. Pot ser sí...
ALB. Si 'm fes el favor d' un paraygua. Demá ja reculliría 'l bastó.
PAU (Qué!) (*sorprés*)
ABEL. Vosté mateix... agafin un del parayguero. (*Albert va á buscarlo.*)
LLUIS Tío! Li presento al meu amich don Pau Picas
ABEL. Ah!.. tan gust!
ALB. Pues hasta demá.
ABEL. Hasta demá. Ja ho sab. Don Abelardo de Quintana. (*Dantse las mans.*)
ALB. Albert Trencablens y sempre á la seva disposició.
PAU Redeu!) (*Pegantse al cap.*)
ALB. Que ho passin be!
ABEL. No s' hi cansi. *Lluís també 'l saluda.*
*D. Abelardo l' acompanya fins á la porta.*
PAU Lluís... m' haurás de fer un descuento.
LLUIS Un descuento?
PAU Si; 'm sembla que 't pagaré molt abans de que 'm pensava.
LLUIS Encara pensas ab aixó? *Vase prop de Blanca*
ABE. Bueno... En marxa. Estás Blanca?
BLAN. *Qu' ha ficat 'ls estulxos en un sach de má.*
Quan vulgui. Angeleta! *Cridant.*

## ESCENA XVIII

*Mateixos*, JOAN... *després* ANGELETA.

(*Joan foro esquerra ab una maleta*
PAU (Jo no surto que no m' apoderi del bastó d aquell gomós!) (De cap manera!)
LLIUS Pau. (*Cridantlo*).
PAU Aneu... Ja os atraparé.

LLUIS Dom 'l bras, Blanca.

(*L' agafa del bras y surten ab D. Abelardo. Pau 's fica segón terme dreta. Quan han sortit tots, entra Angeleta del foro ab un farcell*).

ANG. Oy que me 'n descuidava!

(*Agafa 'l paquet de bastons y surt foro dreta*).

PAU (*Treyent 'l cap*). Ningú! Ara es l' hora!
T' he ben cassat!

(*S' dirigeix á la bastonera rient y de puntetas. Al arrivar allí queda sorpres de veurerla vuyda, 's queda parat y 's fica las mans á la butxaca mirant per tots cantons com adelat*).

*Teló rápit.*

FI DEL PRIMER ACTE.

# Acte segón.

Sala d' una torre. Al foro dos portaladas tancadas que donan á una galería balaustrada y més enllá las copas d' arbres d' un jardí.

Mobles elegants de camp; entre ells una cónsola ab rellotge, en segón terme esquerra entre dugas portas.

Primer terme dreta, un balcó; segón, una porta.

Per terra á la dreta un mundo, sombrereras y damunt de dos maletas, quatre bastons. Al aixecarse 'l teló l' escena está en completa obscuritat.

Deuhen estar també molt baixos los llums de la boca del escenari.

A poch surt Blanca segón terme esquerra ab trajo llauger y cófia de dormir, dirigintse cautelosament al paquet de bastòns; descargola 'l de l Albert y prenent d' ell una carta, desapareix pel mateix puesto.

A penas fora surt segón terme dreta, Pau ab gorra de pisa y mitx vestit; presta atenció, encen un misto, y ab ell una candela que porta, dirigintse també á la bastonera.

## ESCENA PRIMERA

BLANCA *sola.*

## ESCENA II

PAU, *sol.*

Abans de que 's llevin, m'haig d'apoderar de la epistola d' aquell tipo, ya qu' ahir no 'm vá ser possible; per haverse 'n endut 'ls bastons aquí á la torre abans de haver pogut jo posarhi má. Lo que vaig reparar y 'l dirse Trencablens, no deixa lloch á duptes. (*Inspeccionant 'ls bastóns*). Be pero... ¿Quin deu ser?... Això es un bastó de pescar. Aquest no pot ser. Veyám aquest altre. (*Descargola 'l puny del del senyor Ricart*). Calla!.. per tot te deixo!.. ¡ah, ja, ja!.. Aquí está 'l cos del delicte! (*Treyentne una carta*). (*Llegint*). «Amor meu» ¡Bravo! «Amor meu!» Ab qualsevol escusa, sigas á las once en punt, que ja haurem esmorsat, sota 'l grupo d' acácias. Jo passaré per la palanca del lago per no ser vist. Lo teu cupido. ¿Qué tal? Això l' endemá del día de bodas! Ara, ara 't tornaré la pilota!.. *Segona esquerra s' illumina debilment.*) Vénen! Posémnos á salvo! (*Entra d' hont ha sortit.*

## ESCENA III

LLUIS, *segon terme esquerra ab un llum á la má. Luego* JOAN, ABELARDO, Sr. RICART *y* HORTENCIA.

*Vá embolicat ab un cobrellit y un mocador lligat al cap.*

LLUIS Hauría jurat que 'n aquesta sala hi havía

llum! Acabo de despertarme, y no m' he trovat á la Blanca al costat. Veyam quin hora es... (*Mira 'l relotxe de sobre taula.* Qué!.. Las deu! Jo que 'm pensava qu' encara eram á mitxa nit! (*Toca uu timbre*) Pero, ahont dimoni se 'n haurá anat la meva dona?

(*Joan ab un quinqué encés primer terme esquerra. Lluís apaga 'l seu llum*).

JOAN Qui ha tocat?

LLUIS Jo. ¿Qué feu que no haveu obert 'ls balcóns? Casi es mitx día!

JOAN Com 'l senyor 'm va dir que no fessim soroll perque 's volía llevar tart...

LLUIS Home, entre poch y massa! (*Joan obra 'l balcó. L' escena s' illumina; luego obra las dos portaladas del foro y acaba d' illuminarse.*

JOAN Miris... ja está.

LLUIS Qu' has vist á la senyora?

JOAN Ara entrava al tocador.

LLUIS Naturalment, si ja es tan tart! (S'haurá aixecat sense fer soroll per no despertarme). Vés, vés, que prompte deuran arrivar 'ls tios.

JOAN No 'n fá poch de rato que son aquí!

LLUIS Sabs, noy, qu' ets molt tranquil? ¿No 'm sabias fer avisar?

JOAN Com que vosté va dirme...

LLUIS Donchs no m' haurias cridat may!

JOAN No, senyor.

LLUIS Y ahont son are?

JOAN Cullian flors al jardi.

LLUIS Vés, vés. Portam 'l batin y avisa que 'ls espero. (*Ruido de veus y riallas*),

JOAN Sent? Ja deuhen ser aquí.

LTUIS Vés com mil dimonis! Qué no entrin! Apaga aquest quinqué!

(*Joan apaga 'l quinqué y entran D. Abelardo, Sr. Ricart y Hortensia*).

ABEL. Ja 'ns tens aquí!

HOR. Luís! Com vás?

RIC. Bon día.

LLUIS. Aquest ximple! (*Per en Joan.*) Au! Porta 'l que t' he dit. (*á Joan.*)

ABEL. Y donchs qué tal? qué tal?

(*Abrassantlo y fentli un petó.*)

LLUIS Be. (¡Quin vici!)

HOR. Fa un día expléndit! (*Anant cap al balcó.*)

RIC. Ni triat!

LLUIS Donchs que feya molt qu' eran aquí?

ABEL. Ja venim de l' altra torre, que l' Angeleta 'ns ha fet els llits. Per cert qu' hem trovat totas las cabras malaltas.

RIC. Jo, no. Jo arrivo ara mateix.

ABEL. Y com está aquest esmorsar?

LLUIS Jo suposo que á punt; ja es tart.

ABEL. Y la Blanca, qué tal?

LLUIS Bona. Es al tocador.

(*Joan ab la roba.*)

JOAN Ahont 's vol cambiar?

LLUIS Entrau allí. (*Primer terme esquerra.*) Ab permís.

ABEL. Ja vinch á ferte companyía que t' haig de parlar.

LLUIS (Me deu dur el dot.)

ABEL. Senyor Ricart... Fassi un xich de companyía á l' Hortensia.

RIC. Ab molt gust.

(*D. Abelardo y D. Lluis entran primer terme esquerra.*)

RIC. Gracias á Deu que podém parlar ab llibertat.

HOR. Be... qué vol? (*Ab mal modo.*)

RIC. Suposo que la carta ja deu está en el seu poder.

HOR. Quina carta?

RIC. La en que li demanava una entrevista sota las acássias del lago, per havent esmorsat.

HOR. Es dir que ab vosté no hi valen advertencias?

Y miris que 'l millor día entero á l' Abelardo de las sevas tontas pretensións. Ja dura massa aixó!

RIC. No ho fará perque ja sab á lo que s' exposa.

HOR. Vosté es molt malvat!

RIC. Lo que soch es un home que l' estima. Y ja ho sab! A las onze en punt l' espero.

HOR. Será inútil.

RIC. Si que hi anirá.

HOR. Jo li juro que no!

RIC. Jo li juro que sí.

HOR. Y l' Angeleta ja 'm sentirá. Ja sab que no vuy que 'n rebi de cartas de vosté.

RIC. No, si era dins del punyo del bastó.

HOR. Del bastó? Si jo no n' he vist cap de bastó. Per cert qu' aquest dematí he notat que la bastonera era vuyda.

RIC. Ay pobres de nosaltres!

HOR. Miris... ¿No es allí 'l seu bastó? (*Senyalantlo.*)

RIÇ. Si, es vritat. Ja se m'havian glassat las sanchs en las venas. (*Va á buscarlo y descargola 'l punyo.*)

HOR. Veyám si un día 'm comprometerá ab las sevas imprudencias! (Benéyt!)

RIC. Ay, Sant Pau!

HOR. Qué?

RIC. Que no hi ha rés!

HOR. Que diu ara! (*Espantada.*) Ja ho veu! Ja ho veu!

RIC. Jo me 'n torno á Barcelona! (*Tremolant.*)

HOR. Just! Dongui més motius á sospitas.

RIC. Pérò, calculi que si l' epístola ha anat á parar en poder de don Abelardo... Jo no sé com las solventan aquestas cuestións á la República de Mosquitos!

HOR. No hi ha pas 'l meu nom á la carta?

RIC. Aixó no. Ni 'l meu. Pero 'l general 'm coneix la lletra! Miris... passiobé! (*Mitj mutis.*)

HOR. Calmis! No m' acabi de ficar la por al cos! L' Abelardo no pot estar enterat, per quan el bastó ha de ser aqui desd' ahir. Luego... la bomba ja hauría explotat. ¡Quin un ell!

RIC. Pero explotará qu' es igual.

HOR. Es molt cobart vosté!

RIC. Molt! Ab l' únich que no m' assemblo á Don Juan Tenorio.

HOR. Esperi... Jo indagaré. A fuigir sempre hi será á temps.

RIC. Ab algún os trencat!

HOR. La carta ha de ser aquí. Veyám, pulsaré á la Blanca... després á l' Angeleta... en fí veurém.

RIC. Jo tinch molta por...

HOR. Calli que tornan!

RIC. (La camisa no 'm toca á la pell!)

(*Abelardo y Lluis.*)

LLUIS Donya Hortensia... Vol fer 'l favor de dirli á l' Angeleta que prepari 'l café?

HOR. Prou, home.

ABEL. Vagi, vagi, senyor Ricart. Acompányila. Y ves Hortensia que no 's limiti á café sol la cosa!

LLIUS No... Ja trovarán algo més sólit.

(*Tot anantsen,*)

RIC. Sab lo que pensava?

HOR. Calli... No m' amohini!

(*Mutis foro esquerra.*)

## ESCENA IV

*Mateixos, luego* JOAN, *després* ALBERT

ABEL. Que n' estich de satisfet! No 'm cansaria d' abrassarte! (*Abrassantlo.*)

LLUIS Papá!

ABEL. Aixís... papá! (*Li fá un petó.*)

LLUIS (*Aixugantse.*) (Quin vici mes brut!)

ABEL. Escolta... He vist unas magnolias en 'l jardí que te 'n vuy demanar una. La que teníam á la torre se 'ns ha assecat.

LLUIS Home aixó ni te que demanarmho.

ABEL. Ja ho sab 'l jardiner!

(*Joan foro dreta*).

JOAN Ha arrivat 'l senyor dels seguros.

ABEL. Ah! Sí? magnífich! Ara podrem fer la valoració ab tota llibertat. ¿Varau dur'l cove, oy?

JOAN Si, senyor. L' vam deixar á la galería.

(*Albert foro dreta ab 'l paraygua*).

ALB. Senyors... Pot ser he vingut massa aviat?

ABEL. No, no... Miris... ho farem desseguida.

ALB. Li porto 'l paraygua y gracias.

ABEL. No havía d' anar depressa.

ALB. Lo bastó deu ser á casa de vosté. (*A Lluís*).

LLUIS Vegi si es allí. No sé com va ser que 'ls varen pujar tots.

ALB. Efectivament, si. (*Agafantlo*).

JOAN L' jardiner diu si pot baixar que al mateix temps veurá la magnolia que vol Don Abelardo.

ABEL. Es la qu' es ab un' olla.

LLUIS Ja baixo.

JOAN L' Notari també ha arrivat.

ABEL. Qué! (*Sorprés*).

LLUIS Sí, te ranó... Are 'm recorda que jo 'l vaig convidar.

ABEL. Ara si que l' hem feta bona!

LLUIS No vaig pensá advertirli.

(*Mentras han parlat aquets. Albert ha descargolat 'l punyo del bastó ab dissimulo mirant á dins, al veurer qu' es vuyt fá un ademán d' alegria.*

Dispensin un moment que despatxi al jardiner. Vina. (*A Joan*).

(*Vanse foro dreta*).

ABEL. Ja ha sentit? No podem fer res.

ALB. No? (Are si que m' ha clavat).

ABEL. Jo vaig fer suspendrer la valoració perque hi havía D. Marcelo, y sent accionista de la companyía'ns lligava las mans. Pero per desgracia 'l tornem á tenir aquí...

ALB. Si que 'm sab greu! Jo qu' he deixat un altre assunto p r poder venir... (Qué faig ara!)

ABEL. Si vol aprofitar 'l tren aquest, no més te cinch minuts... (*Treyent 'l relotje*).

ALB. (Quina pega!) No, no... Ara ja l' he feta... pero... ¿que li faria rés qu' estengués unas notas pera poderlas dur aquí á la vora? (Fem temps!)

ABEL. No, no.

ALB. Veurá, ja que soch aquí...

ABEL. Miris pot entrar per aquest cantó que hi trovará la taula d' escriurer. (*Senyala primer esquerra*).

ALB. Gracias anticipadas. Hasta luego.

ABEL. No las val.

ALB. (Jo no me 'n vaig aixis com aixis d' aquesta casa encara que 'm matin!)

(*Mutis primer terma esquerra*).

## ESCENA V

D. ABELARDO D. MARCELO *després* D.ª HORTENSIA

NOT. General! (*Sortint foro dret*).

ABEL. ¡Ara á n' aquest moment acabo de saber que vosté havia arrivat.

NOT. Si; la vispera del día d' autos, vuy dir, del casament, vaig trovar á D. Lluís, y de tots modos 'm va fer prometrer de venir á passar 'l día aquí á la torre. Veurá... no podía pas ferli un desaire.

ABEL. Vol callar! Ja sab que la seva companyía 'ns es molt agradable. (Llástima de choque!)

NOT. He aprofitat també l' ocasió per durli la copia de l' escriptura dels capitols. (*S' treu del infern de la levita la copia y li dona*).

ABEL. No venia d' un día!

NOT. Sab que D. Lluís te una quinta preciosa?

ABEL. Qu' ha vist l' lago? (*Va fullejant la copia*).

NOT. Si... passant.

ABEL. Hi ha moltas anguilas.

NOT. Y 's poden pescar?

ABEL. Ja ho crech!... Fins hem pujat un bastó canya magnifich... Miris es aquí. (*Va á buscarlo y l' arma mentres segueix 'l dialech*).

NOT. A mí 'l pescar anguilas es una cosa que 'm deleita! 'M torno un noy!

ABEL. En Lluís també. Pero no pesca may res. Encara no hem pogut sapiguer, y axó que 'ns agradan molt, quin gust tenen las nostras. Eh?.. qué li sembla?..

(*Presentantli 'l bastó armat.*)

NOT. Soberbia! (Els daré una sorpresa.)

ABEL. Es un regalo del president de Mosquitos. Ara la portaré á dins que no s' estraviés.

NOT. Deixi... Ja la portaré jo.

(*Li dona y la desplega.*)

ABEL. Un olvit varem tenir ab aquesta escriptura. Pero ja ho arreglaré ab en Lluís. Lo descuento de 5 per cent de prompte pago sobre 'l dot.

NOT. Si... ara vostés mateixos.

(*Hortensia foro esquerra.*)

HOR. Van á servir l' esmorsar.

ABEL. Santa paraula!

HOR. Qué tal don Marcelo?

NOT. Ja ho veu... y vosté?

HOR. Sempre á la seva disposició.

ABEL. Bueno... Que vens tú?

HOR. Desseguida. Tinch de dir á la Blanca que tregui toballóns.

ABEL. Vamos, donchs, don Marcelo?

NOT. Vamos, hasta luego. (*vanse foro esquerra.*)

HOR. Hasta luego.

## ESCENA VI

HORTENSIA, *luego* BLANCA

Estich que no sé qué 'm passa! Diu l' Angeleta que la Blanca li va dir que pujés 'ls bastóns aquí á la torre, entre 'ls que hi havia la carta del senyor Ricart; y naturalment ha de ser ella qui l' ha sustreta. Pero cóm ho sabía la Blanca? Perque 'l senyor Ricart no li debía pas dir! Y si l' ha treta, cóm no me l' ha entregada ni me 'n ha dit res? Aquí hi ha un misteri que jo tinch d' aclarir. Deixam anar al seu cuarto.

(*Blanca segón terme esquerra.*)

BLAN. Hola, tía. ¿Que ja esmorsan?

HOR. Ara. S' han de treurer toballóns.

BLAN. Ay! Te rahó. (*Mitg mutis.*)

HOR. Escolta primer. Vina seu.

BLAN. (Que 'm deu voler dir?) (*Se sentan.*)

HOR. Per qué vas fer pujar els bastóns á la torre?

BLAN. Oh! es que... per rés. (*Turbada.*)

HOR. Per res y sabias que dintre del punyo d' un d' ells hi havia una carta?

BLAN. (Pobre de mí! ¡Qui l' haurá enterada? Això es l' Angeleta).

HOR. Contesta.

BLAN. Perdó, tieta. Pero cregui que li va posar sense 'l meu consentiment. Quan 'm va advertir, ja hi era.

NOT. Qué que sumias ara?

BLAN. Vol que sent casada hagués jo permés?...

HOR. Pero. ¿Qu' era per tú aquesta carta? ¿Que hi havia cap nom?

BLAN. Ay, ay! Donchs per quí? Es clar que hi eran 'ls noms.

HOR. Hi havia 'l' teu nom?

BLAN. Y l seu; com á totas las que ja m' havia enviat.

HOR. Es dir que no era la primera?

BLAN. No... pero ja li diré que no s' atraveixi á enviarmen cap més. Li juro que m' ha enfadat.

HOR. (S' ha vist un home més brétol! Ja te sort de la sort!)

BLAN. Per Deu tieta que no arrivi á oidos de'n Lluís.

HOR. No tingas por. Dómla aquesta carta.

BLAN. L' he rompuda y l' he tirada á miquetas al vent.

HOR. (Veta-qui aquellas miradas que jo havia sorprés! Ahont va aquell Don Megustan-todas!)

BLAN. Qu' encara esta enfadada?

HOR. No, perque ja estich convensuda que tú mateixa hi posaras remey.

BLAN. Li juro!

HOR. Es que del contrari, enteraria al teu marit de lo que passa!

BLAN. Per Deu, no m' espanti!

HOR. Veyam pues. Ves pels toballons qu' anirem al menjador.

BLAN. Vaig. (*Vase segont terma esquerra*). (Son massa ja 'ls qu' ho saben; 'l cor m' diu que 's descubrirá!)

## ESCENA VIII

HORTENSIA, *luego* BLANCA, *despres* SR. RICART, *luego* ALBERT

HOR. Ho toco y 'm sembla mentida! Pero, si, si: la Blanca es incapás d' haverme enganyat y menos ab una cosa que la perjudica. Pero, ¿per qué m' ho ha dit ell que dintre 'l bastó hi havia una carta per mí? Quina necessitat 'n tenia?... Calla! vamos!... ara! ara hi trovo la lógica. Això es qu' ha vist 'l bastó seu aquí y abans de que 'm llamés l' atenció, m' ha sortit ab la comedia de que hi havia una carta per mí! No... ja ha sigut fina la trama! No 'l podia veurer gayre y ara 'l podre veurer menos. Si te ganas de jugar que jugui á baldufa! Ahont va aquell!...

(*Blanca segons terme esquerra ab toballóus*).

BLAN. ¿Qu' anem tieta?

HOR. Anem! (*Vanse foro esquerra. Abans de fer mútis surt pel mateix puesto el Sr, Ricart*).

RIC. Que las esperém! Qué fan? (*A Hortensia*). (No ha sabut rés encara?)

HOR. Vagi al diable! (*Mutis. La Blanca va tres ó quatre passas endevant y al fer la pregunta á Hortensia ja haurá fet mútis*).

RIC. (M' agrada! Pot set si qu' ara jo 'n tindré la culpa!)

(*Albert primer terme esquerra.*)

ALB. Psh... dispensi. ¿Vol dir á D. Lluís que 'l voldria veurer?

RIÇ. Será servit. (*Vase foro esquerra*).
(Molt será que 'n surti viu d' aquesta torre!)

## ESCENA IX

ALBERT *luego* LLUÍS

ALB. Bueno ja he pensat 'l modo de quedarme aquí avuy y torna demá; si puch lograrho, ab aquets dos días molt será que no 'm fassi amich del amo de la casa; y conseguida la confiansa d' ell, tot lo demés anirá com una seda. Aquest coix m' vá venir á esgarriá las flixas, pero are pot ser li faré dómino per trascantó. Que 's descuidi!

(*Lluís foro esquerra*)

LLUIS ¿Es vosté que 'm demanava?

ALB. Sento que pot ser l' he molestat...

LLUIS No, no, diga.

ALB. Sencillament. Com que 'l general ha tornat á aplassar la valoració, y abans de agafar de nou l' tren, he determinat ferli una pregunta.

LLUIS Vosté dirá.

ALB. Te assegurada aquesta finca?

LLUIS No... no se m ha ocorregut may.

ALB. Cóm! ¿No está assegurat?

LLUIS Ja dich...

ALB. Dispensi que li fassi notar qu' ha tingut un descuyt inperdonable!

LLUIS Vol dir?

ALB. Aixis, vosté no ha pensat may en las consecuencias de tanta dessidia?

LLUIS No... la vritat.

ALB. Tan fácil com es 'l calarse foch! Bon exemple 'n te ab lo que li acaba d' ocorrer al general.

LLUIS Com que no hi fumo jo al llit!

ALB. No precisament ha de ser al llit hont han de

produhirse las catástrofes! Per iniciarse, basta un misto mal apagat y tirat á terra... un escape de gas, la colilla d' un cigarro; y si no s' hi es amatent, ja te que pot comunicarse l' abrassadora flama á la casa del costat y d' aquesta á un altra, y á un altra fins arribá á convertir 'l poble en una inmensa, foguera com va succehir 'l mes passat á no sé quin punt d' Alemania.

LLUIS Digui que las casas debian ser de fira...

ALB. De fira? Es veu be que no está al corrent de las estadisticas del siniestros!... ¿Eran de fira Sagunto y Numancia? y no obstant van desapareixer sota l' foch de las teyas de las legions romanas. Eran de fira Sodoma y Gomorra? Llegeixi l' historia y 's convenserá de la forsa destructora del més terrible dels elements! Digui donchs: ¿si aixis va succehir en ciutats populosas formadas de murallas ciclópeas y edificis de mármol y pórfit, ¿qué succehiria aquí á Sarrá, que comparat ab aquells, si que 's pot ben dir que son de fira 'ls seus edificis. ¡Horror dona'l pensarho! Y no fora aixó sols, si es que á vosté li ocurris semblant desgracia! Sinó que después del cataclisme, seguirian las demandas d' indemnisació per danys y perjudicis ab los seus plets que hi procedeixen; las sumarias en averiguació de las causas d' origen; la acció criminal consecutiva ab los seus corresponents embargs de mobles é inmóbles; en fi, tot quan procedeix á 'n aquets cassos y que li produhirian, no ho dupti, la ruina de vosté; la de la seva senyora; la dels seus fills; y no fora estrany qu' un día, ofuscat l' enteniment, perturbada la rahó, somogut 'l sistema nerviós á forsa de tantas sacudidas, busqués en 'l suicidi un terme á tant infortuni! Y tot ¿per qué? per ahorrarse

anualment una insignificanta prima; una cantitat irrissoria, una bicoca que no val ni la pena de parlarne! Ab tot, vosté sab lo que convé á n' els seus interessos ab los cuals no tinch jo d' inm scuirme! Dispensi! Tinch 'l gust de saludario!

(*Mitx mutis.*)

LLUIS (*Cortantli 'l pas.*) Ah! no! vosté no se 'n va!

ALB. (*Girantse depressa*). ¿Com dey. ?

LLUIS Que vosté no surt pas d' aquí que no m' hagi estés una pólissa de seguros!

ALB. Ah!. . com vulga. Jo ho dich per vosté. Ja compendrá que la companyía no será més rica ni més pobre perque vosté s' asseguri ó deixi d' assegurarse.

LLUIS Vol callar!

ALB. Ni jo he vingut aquí á ferli l' artícle, que gracias á Deu, no soch cap charlatan de plassa.

LLUIS Fugi, home!

ALB. Si vosté 's trova bé tal com está, miri... tan amichs com antes.

LLUIS No ¡Si ja m' ha ficat la pór al cos!

ALB. Es qu' es la vritat. ¿Qui li diu que demá, avuy, en aquest precís moment...

LLUIS No, no, si vuy que ho fassi desseguida. Si hasta 'm sembla sentir furtor de socarrím.

ALB. Estich á las sevas ordres.

LLUIS Y cóm s' arregla aixó?

ALB. Primer s' ha de mirar 'ls metros cuadrats que te la finca. Luego passarém al mobiliari. Veu? sempre porto la cinta métrica.

(*Se la treu.*)

LLIUS Bravíssim!

ALB. Li adverteixo: es cosa de molt rato.

LLUIS No hi fa rés. Vosté 's queda aquí avuy.

ALB. No acabarém pas.

LLUIS Que li precisa ser á Barcelona 'l vespre?

ABE. Ah, no senyor, no.

LLUIS Aixís ray! Miris, pot quedarse. Jo no 'l suelto que no quedi del tot assegurat.

ALB. (Qué tal?) Veurá donchs... Mans á l' obra! (*Angeleta foro esquerra.*) (Ja he lógrat lo que volía!)

## ESCENA X

*Mateixos*, ANGELETA, *luego* PAU

ANG. Diu la senyora que l' esperan.

LLUIS Digui qu' ara tinch feyna. Que comensin.

ANG. Está bé. (*Se n torna.*)

ALB. Tinga... aguanti. ¿Ahont cau la paret mitxéra?

LLUIS Vinga... desseguit la trovarém.

(*Entran según terme esquerra, tenint un l' un cap de la cinta y l' altre, l' altra*)

(*Foro dreta, Pau.*)

PAU Tots son per dins... no hi fa res. Al fin ha arrivat l' hora de las represalias. Lo moment ansiat; pero vuy obrar ab cautela. Ara tot menjantme un matió á ca la Serafina, he pensat del modo que tinch d' arreglarho. (*Mostrant la carta.*) Aquí está 'l cos del delicte. (*Llegint.*) «Amor meu! Ab qualsevol escusa sigas á las once en punt que ja haurém esmorsat, sota 'l grupo d' acácias. Jo passaré per la palanca del lago per no ser vist. Lo teu Cupido.» Quina victoria mes rápida y més comp'erta! Jo ja volía esqueixar la grúa; pero busco cómplices; no vuy ser sol! Y l' un vuy que siga aquest general que, al últim, he qu' he sabut qu' es general de la terra dels micos. Li consultaré, li demanaré 'l seu parer d' un modo molt enginyós. D' aquesta manera será

son oncle 'l que m' ajudará á aplicarli 'l cataplasma á l'esquena qu' ell 'm va aplicar á mí. (*Toca untimbre y s' assenta.*) Aquest bon senyor diu que te manía á resoldrer problemas. Donchs jo n' hi plantejaré un; aveyám com 'l resolt!

(*Joan foro esfuerra.*)

JOAN Qui demana?

PAU A don Abelardo que fassi 'l favor de venir.

JAON Está be. (*S' entorna.*)

PAU Y tocant á n' aquest altre Trencablens, li he preparat una ratera que poch s' ho pensa. Diu á la carta que passara per la palanca del lago... que hi passi, que ara jo l' he colocada de modo que en quan hi posi un peu á sobre anirá de clatell á l' aygua, y que per sortirne prou l' haurán de pescar! perque diu qu' allí es molt fondo.

(*Don Abelardo ab toballó foro esquerra.*)

(Aquí tením á l' home!)

ABEL Diu que 'm demana? Per qué no entra?

PAU Dispensi... ja he esmorsat jo. Fassi 'l favor de pendrer assiento.

ABEL. No podría esperar á que haguessim acabat?

PAU Es questió de segóns y s' tracta de resoldrer un problema.

ABEL. Es tracta de problemas? Ja m' agrada!

(*Sentantse depressa.*)

PAU Escolti.

ABEL. Escolto.

PAU Allá va 'l problema. Z s' ha unit ab X y X 's distreu ab Y (grega). S' pot dir? Es convenient enterar á Z?

ABEL. Esperis... esperis... torniu á dir.

PAU Home, no pot ser més clar: Z s' ha unit ab X y X se distreu ab Y grega. 'S deu dir? 'S pot dir á Z?

ABEL. Això son matemáticas puras, y las tinch un

poch olvidadas. Abans, si; abans ja ho tindria resolt.

PAU Li tornaré á dir.

ABEL. Calli. Cridaré á l Sr. Ricart; aquest por ser ho tinga més per la má (*S'dirigeix foro esquerra*).

PAU Seran dos opinions, millor encara.)

ABEL. (*Cridant*). Senyor Ricart... fassi 'l favor. (*Tornant*). Ja vé. Un any endarrera li hauria dit sense rumiar.

(*Sr. Ricart foro esquerra també ab 'l toballó*).

RIC. Que 's ofere x? (Veyam si ja s' haurá descubert.)

ABEL. Vegi 'l senyor. Segui.

PAU Ja li pot dir, ja.

ABEL. X. Y y Z s' han unit.

PAU No es aixó!

ABEL. S pot dir á Z? .. ¿No es aixó?

PAU No home!

RIC. X, Y y Z? A xó es álgebra. Qui n' es fort es Don Marcelo Ja 'l fa é venir. (*Aixecantse*).

PAU No, no 's mogui vosté per xo.

ABEL. Ja 'l cridaré (*Hi vá*).

RIC. Es que se 'm refredará 'l café.

ABEL. Don Marcelo .. fassi l favor .. Ja vé.

PAU (Tres opinions. Millor encara).

ABEL. Aquest 'n treura l' ent ellit.

NOT. Que demanan? (*Vá ab toballó*).

ABEL. Vingui... segui .. S ha de resoldre un problema.

NOT. Justament ara? aixó vosté. (*A Don Abelart*)

ABEL. Es d' álgebra.

NOT. Y cóm es?

ABEL. Molt senzill... diguili.

PAU Z, 's ha unit ab X y X 's distreu ab Y (gregal) S pot dir á Z?

ABEL. Aixó.

PAU Quina es la opinió de vosté?

NOT. Bé... si, . La cuestió es trovar la fórmula.

RIC. (Dimoni! Que no siga una alusió!)

NOT. No hi ha cap pissarra? (*Mirant*).

ABEL. Si hi hagués pissarra, ja ho hauria trovat jo.

PAU Plantejemo d altra manera.

RIC. (Ja tremolo!)

PAU Suposém que jo tinch un amich respectable á qui la senyora engayn.

RIC. (Ja hi som!)

PAU En 'l meu poder está 'l cos del delicte qu' es una carta.

RIC. (Ay mare meva! L' suhó 'm regala esquena avall!

PAU Una carta trovada en 'l puny d' un bastó.

RIC. (A mí m' agafara una basca.)

PAU S' pot dir al marit? Es just enterarlo? Ho dech fer?

RIC. May! La vida privada d' una persona, está fora la jurisdicció de la vindicta pública! No hi ha dret de turbar la tranquilitat d' una familia, sigui per lo que sigui! que una senyora enganya al seu marit? Y qué? qué n' han de fer? que 's cuidi cada hú de casa seva!... Anem... Anem... (*aixecantse*).

ABEL. Segui... Segui... Jo també trovo que no's pot dir... la vritat!

NOT. Mirantho bé...

PAU Segui... (*A Ricart*).

ABEL. Segui home. (*Veyent que vacila*).

PAU Demano la paraula. Senyors: Ningú més autoritat que jo per ser árbrit á n' aquesta classe d' assuntos, ja que á mí 'm vá tocá la negra d' haver sigut enganyat per la meva senyora; pero enganyat com no ho serán potser vostés may en tota la seva vida!

NOT. Es dir que vosté també?..

PAU Pero vaig tenir la bona fortuna de que un amich 'm vá avisar.

ABEL. A temps?

PAU No... després.

NOT. Pot ser li vá venir de poch?..

PAU Crech que si.

ABEL. Deu fer 'l mateix efecte de quan á un li escapa 'l tren.

NOT. Pítxor, oy? (*A Pau*).

PAU Y tal! Per lo tant, protesto de que no 's puga fer lo qu' aquell amich vá fer ab mí. Discutimo.

RIC. Home, no li diuhen que no?

PAU Permetim. Aquí hi ha un home honorable!.. (*Senyalant á D Abelardo*), inteligent! plé de distinsións! que disfruta de l' estimació general!..

NOT. Y que ho es de genera !

PAU Y que ho es. De prompte la seva senyora comet un deslis.

ABEL. Hombre! (*Ofés*).

RIC. (Veyam si al últim ho dirá clar!)

PAU Permetim:.. Es una suposició admisible. ¿Qué vol dir una suposició?

ABEL. Una cosa que se soposa.

PAU Y donchs? Pues, be... Aquest home singular, aquest ser superior, general, marqués, etcétera, etc., es trova de moment convertit al rango de clown de Circo Ecuestre..... de ninót...

ABEL. Aixó es vritat; y hasta s' esposa á qué, quan passi pel carrer, algú li cridi: ¡Vóltal!

PAU Ay gracias á Deu! Pero, que surti un amich y l' avisi de que li penja la beta! Llavors aquest senyor 's dignifica, perque 's revela, y provoca al seductor, y encara que per torna rebi alguna bofetada y li vuydin un ull, queda com un home devant del mon, y se l' aplaudeix y se l' admira; convertintse de ser despreciable, en símbol de la serietat ultraja-

da que s' alsa orgullós sobre las ruinas del hogar conjugal. He dit.

ABEL. Bravo! Aixó es contundent. Si senyor. S' ha de dir.

RIC. Per mí, no! Es un absurdo! Ho sostindré á peu y á caball!

ABEL D. Marcelo té la paraula.

NOT. (*Aixecantse y retirant la cadira*). Jo estich convidat á dinar á casa de una familia amiga. (*Tots s' aixecan*).

ABEL. M' pensava que 's quedava aquí?

PAU Oy tal!..

NOT. També es una suposició. Ja poden seurer. (*Tots s' tornan á seurer menos l' Notari*).

TOTS Ah!..

NOT. Donchs, com deya: Jo estich convidat á dinar á casa de una familia amiga.

Al posar la crema á taula, la senyora de la casa 'ns serveix á tots; y al anar á fer lo propi al seu marit, 't veig que li cau á la plata una... papallona, sens que ningú mes ho noti. Jo, que he vist la desgracia, ¿qué dech fer? ¿Tinch qu' advertir al marit y donar lloch á un disgust conjugal y á que ell no menji crema? No, senyor! L' distrech ab cualsevol pretext mentras la senyora ab la punta de la cullera treu 'l insecte de la plata; li serveix la crema; ell la tasta; la trova riquíssima! y tot son felicitacións per la senyora, y felicitacións per la cuynera, en tant que 'l senyó, que res ha reparat, fá una digestió franca y nutritiva, gracias al meu tacto desplegat, evitant un día de dol á la familia amiga.

RIC. Bravo! (*Aixecantse y picant de mans*).

ABEL. Bravíssim! Vaja... no 's pot dir.

PAU Vosté, general, permetim que li diga: cambia d' opinió com de calsotets.

RIC. L' cambiar d' opinió es de sabis.

ABEL. Es cert! Jo ho he llegit.

RIÇ. Bueno! ¿qu' aném?
NOT. Si que 'l gat no s' ho menji.
ABL. Jo 'l café ja 'l trovaré gelat. Si vol venir?
PAU Desseguida. Deixinme ara deliberar ab mi mateix respecte las sevas opinions.
ABEL. Donchs hasta luego.
RIC. No 's mogui que torno. (*Apart á Pau*).
PAU Que torna?
RIC. Vosté es un canalla!
PAU Qué!
RIC. Si! un canalla!
ABEL. Que no vé Sr. Ricart? (*Cridantlo desde'l foro*).
RIC. Voy!.. Un canalla!
(*Vase á reunir ab los demés y desapareixen foro esquerra*).

## ESCENA XI

PAU *luego* LLUÍS *y la veu de* ALBERT

PAU (*Després de reflexionar*). Que soch un canalla! Aquest deu ser un encubridor d' aquell gomós! Un defensor de malas causas y haurá comprés l' indirecta! Esperat! Ara seguiré la meva d' opinió! Vaig á veurer si trovo á n' en Lluís y li faré entrega del document. Ara t' queixarás ab rahó.
(*Apareix en Lluís, segón terma esquerra estirant la cinta métrica.*
LLUIS Setse metros, vint.
PAU (Hola! á propósit!)
LLUIS Tú? Ja has vingut de Pedralves?
VEU Estiri!
LLUIS M' faig assegurar la torre.
PAU Té; aixó t' havias d' haver fet assegurar!
LLUIS Qué 'm donas aquí?
VEU Estiri!

LLUIS Ja estiro. (*Estirant més.*) Pero si aquí no hi ha cap nom! Això son invencions tevas!

PAU Ja t' ho diran de missas!

LLUIS Pero quí es ell, 'l seductor!

PAU L' que després d' esmorsar y al acte de tocar las once, caigui al fondo del lago mentres la teva dona l' estará esperant sota las acácias.

LLUIS Al fondo del lago?

PAU Sí; li he colocat un parany perque 't convensis devant de l' evidencia. Tú no moguis res fins que sentis 'l xap!

LLUIS Ves, beneyt!

VEU Vinga ara.

LLUIS Voy!... Ja 'ns veurem. (*Entra segon terma esquerra.*)

PAU Ves, ves que ja has ben rebut del cap!

## ESCENA XII

PAU, RICART, *luego* D. ABELARDO

RIC. Ja soch aquí.

PAU Be... ¿Qué vol?

RIC. La carta qu' ha sustret del bastó. No ho negui!

PAU Si que he sigut jo. Y qué?

RIC. Que la vuy!

PAU Ah, no! Aquella carta no la dono ni á tiros! Además que ja está en poder del marit.

RIC. Desgraciat! qué ha fet?

PAU Cumplir ab 'l meu deber.

RIC. Es dir qu' es un deber 'l jugar ab la vida d' un home y l' honra d' una senyora?

PAU També van jugar ab l' honra de la meva de senyora. Y á mí, per poch 'm deixan al siti!

RIC. Pero aquesta infamia no te nom!

PAU Qué vol que li diga! Fássila batejar!

RIC. Per qué no s' esbrava ab qui li va causar 'l dany?

PAU Aixó es lo que he fet.

RIC. No ho sé veurer!

PAU ¿Que no sab qui es 'l que va venir á turbar la tranquilitat de casa meva anunciantme la meva deshonra quan jo no li preguntava? Ell!

RIC. Ell?

PAU Ell! L' qu' ara també porta 'l tálem. Si la dona m' enganyava, no n' havia de fer res. No l' enganyava pas á n' ell!

RIC. Pero ara vosté compromet á personas completament agenas á n' aquell assunto!

PAU Que s' apanyin! Ell va avisarme que la dona m' enganyava, y vaig jurar que si may la seva l' enganyava á n' ell l' avisaria jo. M' va fer anar á la devesa... donchs jo 'l faré anar al lago!

RIC. No succehirá perque abans l' hauré mort á vosté! Y aixó que soch cobart!

PAU Més ho soch jo! Y després... ¿Qué li vá ni li vé á vosté?

RIC. Cóm, que m' hi vá! Te que pensar qu' encara que la carta no sigués firmada, tothom aquí 'm coneix la lletra.

PAU La lletra es de vosté?

RIC. Donchs de quí ha de ser? Encara no ha comprés que jo soch l' interesat?

PAU Vosté? A la seva edat y ab aquella criatura?

RIC. No tan criatura tampoch!

PAU No?

RIC. La generala ¡criatura?

PAU Calli! calli! (Pot ser si qu' anant per llebras he cassat perdius!) (S' veu qu' aixó del bastó está molt estés!) voto 'l senyor Ricart! (*Dant li un cop y rient.*)

RIC. Be... qué vol dir?

PAU Que hi ha hagut un mal entés... (Vaja! á n' en Lluís, encara no li ha arrivat l' hora!)

RIC. Espliquis, home...

PAU Deixiu corre. Pero no tingui pór. Li asseguro.

RIC. Pero no diu que la carta está en poder de don Abelardo?

PAU No, home. La carta li tornaré.

RIC. Per qué no ara?

PAU No la porto á sobre, pero la tindrá. Li juro!

RIC. Quan?

PAU Aviat.

RIC. Si m' enganya!...

PAU No, home! Y vagi á la cita del jardí ab tota confiansa. (Aniré á assegurar la palanca .. perque no prengui mal, pobre home!)

RIC Paraula? Miris que hi aniré!

PAU Paraula!

RIC. Miris que m' hi jugaria la vida!

PAU Con que l' agraciat es 'l general? Infelís!

RIC. No hi fassi broma! Jo, á pesar d' aixó, l' apreció.

PAU Ja 's veu (*Rient.*) ¡Vol callar!. .

RIC. Vaja! (*Escapantli 'l riurer.*)

PAU ¡Tantas condecoracións! No més li faltava aquesta.

RIC Senyor Pau! (*No podent contenirse 'l riurer*) (*D. Abelardo foro esquerra.*)

ABEL. Qu' es aixó que 'ls fa riurer tant?

PAU Una xarada. *Rient més fort.*)

ABEL Una xarada? vinga!

PAU A vosté pot ser no li fassi tanta gracia.

RIC (No juguém!) (*Estirantlo.*)

ABEL. Vinga la primera sílaba.

PAU La primera? L' nom d' un mamífero. (*Després de rumiár*)

ABEL. Ja la tinch... bou!

PAU Bravo! quin uli! (*Li dona la má.*)

ABEL. La segona?

PAU L' nom d' un poble.

ABEL. Y 'l tot? vinga 'l tot.

PAU Preguntiu al Sr. Ricart qu' ell li dirá. (*Mitx mútis.*)

RIC. Jo? (*Apurat.*)

PAU (Deixam anar á recullir la carta.) (*Vase segon terma esquerra.*)

ABEL. Au! digui... senyor Ricart.

RIC. L' tot es... (qué li clavo?) Un general... Ves, busca. (*Vase foro dreta.*)

## ESCENA XIII

D. ABELARDO *luego* HORTENSIA

ABEL. Un general... un general... (*S' queda rumiant.*) (*S' topan en 'l foro D.ª Hortensia y Ricart.*)

RIC. (Ah!... á propósit...)

HOR. (Ab mi no hi parli!)

RIC. (Bravo!... M' agrada!) (*S' atura y després de donarli una mirada, surt foro dreta.*)

ABEL. Ja sé... Espartero! (*Girantse de repent y topant á Hortensia.*

HOR. Y ara! ¿Qué 't agafa?

ABEL. Ahont es 'l senyor Ricart? qu' es ximple?

HOR. Ara sortia en aquest moment.

ABEL. Quina solta!

HOR. Diu 'l jardiner que vagis á recullir la magnolia.

ABEL. Ara hi aniré; pero abans parlarém ja qu' estem sols.

HOR. Qué hi ha? qué passa?

ABEL. Lo que sabs de sobras y que ja no ho aguanto més. Regularisar ó mellor dit: legalisar la nostra equívoca situació á lo que sempre t' has oposat, no sé per qué.

HOR. (Ja hi som!)

ABEL. No basta que no tinguém qu' avergonyirnos á n' els nostres propis ulls. Es indispensable salvar las apariencias. Després, ara hi ha entremitx 'n Lluís y li he promés, y haig de cumplirho.

HOR. (¡Ay, pobre de mi!) Esperém una mica més.

ABEL. No sé per qué. Demá s' entera de tot la teva familia y las encarregadas foren per mí. Hasta 'ls vuy escriurer.

HOR. No més tinch un oncle.

ABEL. Donchs á n' ell. ¿Ahont viu?

HOR. En lloch... s' amaga. (*Titubejant.*)

ABEL. S' amaga?

HOR. Si; está fugitiu per cuestions políticas. (Que no m' enredi!)

ABEL. Donchs veuré á don Marcelo ara mateix per que borroneixi una escriptura de capitols.

HOR. No encara, home, perque m' enfadarias!

ABEL. Donchs, quan?

HOR. Ja t' avisaré.

ABEL. Que no tardis. (Vaig á veurer si 'l trovo.) Adiós!

## ESCENA XIV

HORTENSIA *y luego* PAU

HOR. No se si s' ho ha cregut aixó del oncle! Y hauria sigut capás d' escriure á casa! De tots modos estich en un compromis continuo! Si jo pogués trovar un medi decorós per sortirne d' aquest estat violent! (*Se senta pensativa d' esquena á Pau que surt segon terme esquerra.*)

PAU Diu 'n Lluís que m' esperi una mica que ja acaban. (*Fixantse ab Hortensia.*) ¿Qui deu ser aquesta?)

HOR. (*Girantse.*) ¡Jesús! (*S' alsa*).

PAU (*Sorprés.*) ¡La meva dona!

HOR. ¡Tú!

PAU (Y está de primera!)

HOR. Qué fas aquí? Per hont has entrat?

PAU Jo?... Si soch de la casa!

HOR. Qué dius!

PAU Si, dona! He vingut per ser testimoni del amich Lluís, sols que vaig fer tart per assistir al acte.

HOR. Ja comprench!

PAU (Renoy! c m s' ha engreixat! Podian ben dir qu' era morta.) Ah!... Isabel!... Isabel!... tant que t' estimava!

HOR. No cridis!

PAU Que no cridi?

HOR. Si l' Abelardo t' sentia!

PAU Y qué hi tens qué veurer tú ab don Abelardo?

HOR. De fet, res. Es una historia que t' esplicaré en ocasió més oportuna.

PAU A mi ab historias? ¡No tenias tú mala historia ahir vespre!

HOR. No fassis mals pensaments!

PAU Vols callar! (*Ab ironia.*)

HOR. A l' Abelardo li tinch sols 'l carinyo d' una filla; y si li he fet concebir esperansas irrealisables, ha sigut per no trovarme abandonada y pobre y en 'l precari estat de hont ja un cop va treurém, allá á Santiago de Cuba.

PAU ¿A Santiago de Cuba? Si que vás aná á parà lluny! Y qué hi diu ab cop tot aixó donya Hortensia?

HOR. Cóm, donya Hortensia! Donya Hortensia soch jo.

PAU Tú! (*Ab crit de sorpresa.*) ¡Ara si que m' has acabat 'ls céntims!

HOR. No judiquis per las apariencias. Jo no 't falto ni t' he faltat en la vida!

PAU Y tú no 'm fassis pessigollas que no tinch ganás de riurer.

HOR. Podrás pensar lo que vulgas; pero 't dich la vritat pura.

PAU ¿Cóm vols que 't cregui, si la sombra de 'n Trencablens s' aixeca per desmentirte!

HOR. T' tindré de repetir l' contingut de la carta que t' vareig enviá l' endemá de lo de la Devesa, qual carta no vas contestarme?

PAU Com que la vaig esqueixar sense llegirla, mal te la podia contestar.

HOR. Sempre obrant de lleuger! Jo no vaig gosá á venir personalment á vindicarme, perque 't conech 'l genit y vaig tenir pór qu' abans de deixarme parlar, ja no m' haguessis clavat un mal tanto!

PAU Pues mira! a gún Sant va inspirarte.

HOR. Per xó mateix. Ja!... ja!... Sé que don Eloy va estar dos vegadas á casa per veurert y tam poch vas rebrerl.

PAU Es clar que no.

HOR. Donchs tens que sapiguer que las entrevistas y hasta las cartas crusadas ab don Eloy, no tenian més objecte que ferte un be á tú.

PAU (Ja!)

HOR. Pus era per conseguir dels teus acreedors una prórroga que 't salvava y á cual demanda t' havias sempre oposat.

PAU (Qué ha de dir ara!) Alguna pór devias tenir quan t' vas perdre de vista...

HOR. Cóm que deyas per tot, que jo ho sé... qu' allá hont me trobessis, de mi 'n farias dugas.

PAU Si que ho deya.

HOR. Per xó va ser qu' al fi, esparverada, vaig admetrer 'l carrech de aya en una familia que s' havia d' embarcar per Cuba.

PAU Y ara... ab 'l senyor Ricart, que també era per ferme un favor?

HOR. Cóm... sabs?

PAU Per ell mateix.

HOR. Per ell mateix? Infame! Quan sempre he retxassat indignada las sevas insolencias!

PAU (Quan s' enfada, encara la trobo més guapa!)

HOR. Te sort aquest brétol que no es hora encara de poder treurerli la careta!

PAU Pero tú li rebias cartas... Que ho se de cert!

HOR. Las rebia perque com está enterat de lo de Girona, un total rompiment ab aquest home m' hauria perdut

PAU (Si!... per marfegas!)

HOR. Encara no 'm creus?

PAU (M' convé ferli veurer que si... Es trist que sent jo l' únich matriculat 'm quedi sense classe!)

HOR. Be, qué contestas?

PAU Aixís donchs, deixarias á n' aquest general de cartró y t' tornarias á reunir ab mí?

HOR. Desseguida.

PAU Veurás. . desseguida, no. (Ha guanyat molt!)

HOR. Per qué no?

PAU Has de compendrer qu' abans tinch d' indagar... fer comprobacións...

HOR. Pots fer las que vulgas.

PAU Veurás... No 'm vuy esposar á fer 'l burro! (Prou que l' he fet.)

HOR. No... si estás en lo just!...

PAU (*Dresprés d' una pausa.*) Crech que dormiu á l' altra torra?

HOR. Si; per qué?

PAU Que retireu molt tart!...

HOR. A las nou.

PAU Y naturalment, la teva habitació estará separada de la d' aquest Marqués dels mosquits?

HOR. Qu' ell la té á la part del devant y jo á la del darrera.

PAU Ho dich, perque voldría que 'm contessis cóm va anar alló del combat de l' escuadra allí á Santiago de Cuba; aquí no podém parlar ab llibertat, y si 'm dabas una clau de la torre, jo allí á las deu...

HOR. No! Aixó no ho esperis!

PAU Per si 'm veyan? Ja tindré cuidado; y á tot extrém, soch 'l teu marit...

HOR. Si, pero...

PAU Que tens pór qu' hem convensi pels meus propis ulls de...

HOR. Pau! (*Reprensiva.*)

PAU Donchs á qué tants reparos?

HOR. A que tú ets molt maliciós y no vuy quedarme sense marit y sense 'l amparo d' aquest vell que será lo ridicul que vulgas, pero que 'm te voluntat, y que creu que 'l faig combregar ab rodas de molí ben be á la pura forsa!

PAU Ja que no tens confiansa ab mí, mira... pleguém!

HOR. Tú mateix.

PAU (*Agafantli una má qu' ella no retira.*) No sigas tonta! estant segura de la teva ignocencia...

HOR. No... no! Ja t' conech... quan ficas la banya ab un puesto!

PAU Mira, Isabel, jo...

(*Entra don Abelardo ab un' olla que conté una magnolia y al veurels li cau, al ruido 's deixan las mans ab rapidés. Don Abalardo 'ls contempla ab los brassos en creu.*

## ESCENA XV

*Mateixos y* D. ABELARDO

PAU (Ell!)

HOR. (Ja veus?)

PAU 'Ns ha pescat! (De tots modos 'l meu paper ara es bonich.)

ABEL. (*Acostantsi ab molta calma.*) Fássi 'l favor d' entrá á n' aquell cuarto.

PAU (Veyam si tornaré á rebrer del mateix ull!) (*D. Abelardo l' acompanya, segón terma dreta y torna.*

HOR. (Ja he pensat una fugida.)

ABEL. Senyora. Necessito esplicacións de lo que acabo de veurer!

HOR. Donchs cregas que sino fos per cincerarme, no te las daria.

ABEL. Hortensia!

HOR. No hi ha més Hortensia que valga.

ABEL. T' he sorprés agafada de mans ab aquest home.

HOR. Si arrivas un xich més aviat, haurias vist com m' abrassava!

ABEL. Que! (*Estupefacte*)

HOR. Beneyt!... ¿Sabs qui es aquest home?

ABEL. Quí?

HOR. L' oncle de qui t' he parlat fa poch rato.

ABEL. Ton oncle!

HOR. No cridis... Recorda que t' he dit que 'l perseguia la justicia.

ABEL. Ton oncle? (*Baixant la veu.*)

HOR. Si, pero no digas una paraula!

ABEL. No tingas cuidado! con que ton oncle! M' fas quedar parat.

HOR. L' mateix Lluís ignora la desgracia que li está passant. Lo que sento qu' es un secret que no 'm perteneixia y la casualitat ha fet que tingués de violarlo.

ABEL. Creus acás que l' aniré á delatar?

HOR. Ja ho sé, pero 'l meu deber era no dirte rés...

ABEL. Si, ja ho veig.

HOR. Lo que t' encarrego que d' aixó no n' hi parlis, perque seria capás de no mirarme més la cara. Espera si de cas que jo torni á veurem primer ab ell. (Per enterarlo.)

ABEL. No tingas pór que 't comprometi, dona.

HOR. Lo que sento es qu' hagis pogut duptar de mí.

ABEL. Culpa al exés de carinyo que 't professo y qu' arè compartiré ab aques parent teu. No veus? no veus com es precis qu' activém la boda? ¿qué dirá ton oncle quan s' enteri del nostre estat?

HOR. No li digas per ara.

ABEL. Bueno, ves; qu' ara jo m' escusaré ab ell de la manera brusca com li he fet ficar al cuarto; y després no vuy ni que sospiti res.

HOR. Qué li dirás? Mira que...

ABEL. No tingas pór que 't comprometi.

HOR. Deixa... ja li diré jo...

ABEL. No... tú no sabrás... t' enredarías y...

HOR. (No 'l fem entrar en sospitas.) Bueno donchs, quedém que de lo que t' he dit...

ABEL. Ni aixís.

HOR. (L' conech. No dirá res.) Adiós.

ABEL. Adiós. Esperam al menjador.

HOR. Bueno.

(*Vase foro esquerra.*)

## ESCENA XVI

ABELARDO *y luego* PAU

ABEL. Será la primera vegada qu' he faltat á la parauta, pero 'l deber m' ho ordena. M' convé tenirlo per aliát per contrarrestar la resistencia incomprensible d' ella. (*Va al cuarto.*) Ja pot sortir.

PAU (No la veig!... Pot ser ja l' ha morta!)

ABEL. Aquí... sobre 'l meu pit (*Obrintli 'ls brasos.*

PAU (Ara m' ofega!)

(*L' abrassa al pit. Després de l' abrassada l' altre li fa un petó, aixugantse la cara.*) (No sé hont soch!)

ABEL. No estranyi aquestas demostracións. Ja sé 'ls llassos que 'l lligan á l' Hortensia. M' ha enterat de tot.

PAU. Qué! Li ha dit?..

ABEL. Si, pero no temi. No ho sabrá ningú més que jo y ella.

PAU (Veyám si ara m' obligarán á tornarla á pendre!)

ABEL. Vosté viurá ab nosaltres. Tindrá un quartet magnífich; y més endevant, quan siga de lley, n' hi darém un á Barcelona que estará detrás mateix de la nostra arcoba.

PAU Ah!.. no! May! Qué s' ha figurat? Que jo havía de comportar? Fugi, home!

ABEL. Es qu' allavorans jo ja m hauré casat ab la seva nevoda.

PAU La nevoda de quí?

ABEL. Vamos, tío... no li dich que ho sé tot?

PAU (Tío!.. ah!.. ja comprench!.. vetaquí perque no hi ha hagut julil!)

ABEL. Y fins 'm penso que ab las mevas influencias lograrém l' indult.

PAU (L' indult? Qué li ha empatullat aquella?)

ABEL. Ab lo que vosté te que ajudarme es en convéncerla, mentras jo per la méva part procurare que á la curia activin 'ls papers.)

PAU (¡Malo!)

ABEL Ara buscava á Don Marcelo per encarregarli una minuta de contracte, pero no sé hont s' ha ficat.

PAU (Just! y 's descobrirá tot y potser m' obliguin á tornar ab ella y carregar, no ab un mort, sino ab tot un cementiri! Cá! No 'm convé pas!)

ABEL. Be... qué rumía?

PAU M' vol creurer?

ABEL. Qué?

PAU No s' ha esperat fins ara? donchs e speris deu anys mes.

ABEL. Vosté m' aconsella aixó? Y 'l que dirán?

PAU Se 'n fa de mes y de menos.

ABEL. May! Ara es quan m' hi poso mes de punt.

PAU (Aquest home 'm comprometerá!)

ABEL. No faltaria més!

PAU (Ah! no!.. Jo ho evito á tota costa!) (*Resolut.*) Miris...

ABEL. No escolto res! L' Hortensia es l' ángel de casa meva y vuy que hi estigui com Deu mana.

PAU Si, pero té 'l vol una mica esgarriát aquest ángel...; y ademés que...

ABEL. Que qué?

PAU No 's pot dir. Ricordis qu' aquesta ha sigut no fa gayre la seva opinió.

ABEL. Es dir, que vosté vol soposar que l' Hortensia?...

PAU Es la X. (Per ara no trovo altra porta d' escape!)

ABEL. Yra de Deu!... Provas!... provas! Aixó es una calumnia infame!

PAU No, qu' es una carta... Una cita al jardí per ara á las once en punt. El seductór ha de passar per la palanca del lago per acudirhi.. pero jo l' he preparada y aixis que hi posi 'l peu á sobre, anirá de clatell á l' aygua! Si 'l vol coneixer, quan senti 'l xap, vagi al lago y sabra qui es.

ABEL. Aixó es mentida tot. La carta!... la carta!

PAU Tindrá la carta.

ABEL. Quan?

PAU D' aquí á cinch minuts.

(*Don Abelardo treu 'l relotje.*)

ABEL. Vegi quin' hora té.

PAU (*Mirant 'l seu.*) Las once menos sinch.

ABEL. A las once 'm te aquí. Hasta luego! (*Vase foro esquerra.*)

PAU Estiga bo. (Arrivará just á l' hora de las empentas!)

## ESCENA XVII

PAU, *luego* LLUÍS *y* ALBERT

PAU Nada!... No he trovat de moment a'tre medi per evitar que 'l general de Tance s' enterés de qui soch jo y de qui es la Isabel... L' senyor Ricart ara ja no 'm dona cuidado. Ja s' encarregará aquest de reventarlo abans de que ell 'm puga reventar á mi!

*Lluís y Albert segon terma esquerra*

LLUIS Bueno... ja estem llestos.

ALB. Veurá, donchs, qu'anirá a estendre la pólissa.

PAU (Hola!)

LLUIS Fassi, fassi.

ALB. Servidor de vosté.

(*Al anar primer terme esquerra.*)

PAU (Després, tú.) Lluís... dom aquella carta.

LLUIS No vals tant tú com l' susto que m' has dat! Sort que desseguida he comprés qu' era una comedia teva. Lo que m' ha agradat més es l' escena del lago. Fará bonich alló de tocar las once y 'l seductor de cap al aygua! Resulta teatral! vaja .. en sabs!

PAU Be, dom la carta. Ja parlarém.

LLUIS Qui sab hont para!

PAU Qué! (*Aterrát.*)

LLUIS Ja es cremada. L' hi tirada al fogó de las planxas.

PAU Bravo!... Γ . ben guarnit!

LLUIS Per qué?

(*Albert primer terme esquerra.*)

ALB. Don Lluís... ¿Vol fer l' favor? Estich en un dupte.

LLUIS Vaig.

PAU Pero. . escolta!

LLUIS Esperat.

(*Lluís y Albert entran.*)

## ESCENA XVIII

PAU, *luego* ANGELETA. *deprés* SR. RICART, *més tart* D. ABELARDO

PAU Han vist? Jo si que puch ben dir m' ha deixat á las urpas... de don Abelardo! Oh!... Y qui 'm libra del altre també ara? quin bullit!

ANG. (*Depressa.*) Y don Lluís? Hont es don Lluís?

PAU Allí que te feyna.

ANG. Diguili que vagi desseguida al menjador que don Abelardo vol treurer á donya Hortensia de casa. Hasta li ha pegat un revés.

PAU Don Abelardo?

ANG. No. Donya Hortensia á n' ell.

PAU ('S veu que s va serenant 'l temps! Ay la mare!... Jo m' he ben embolicat!) (*Senyor Ricart foro dreta.*) (Ja 'n tenim un!)

RIC. Bueno! No espero més! ¿Hont es la carta?

PAU Li esplicará... Que va depressa!

RIC. Nombri padrins Vosté será la meva desgracia, pero, jo l mataré!

PAU La carta es cremada. No vagi al lago y no tinga pór de rés! Jo n' hi responch!

RIC. Es fals! vosté m' ha enganyat per guanyar temps. Don Abelardo s' está ja disputant ab donya Hortensia y acabo de sentir l' espetéch d' una bofetada.

PAU Es que...

RIC. Prou! Mort per mort, aquí va la meva targeta! (*Li dona y s dirigeix al foro dreta, al temps que don Abelardo entra furiós per id esquerra.*)

ABEL. (*Agafantlo per un bras.*) Vinga senyor Ricart!

PAU (L' altre!)

RIC. (Ay, pobre de mí!)

ABEL. Han passat 'ls cinch minuts. ¡Las probas!

PAU Veurá...

ABEL. Las probas li demano!

PAU Home escolti...

ABEL. No escolto res! La meva targeta! (*Li dona.*) Vosté será 'l meu padri. (*A Ricart.*)

RIC. (Ara si que no sé hont dormo!

(*Grans xisclets y crits á fora. Se sienten tocar las once.*)

ABEL. Qué succeheix? (*Alarmat.*)

RIC. Qu' es aixó? (*Id.*)

PAU (Qué hi deu haber?)

(*Surten assorats Lluís y Albert, primer terme esquerra. Don Abelardo y 'l senyor Ricart están parats en escena.*)

## ESCENA XIX

(*Mateixos.* LLUÍS *y* ALBERT, *luego* JOAN, *després* BLANCA *y* HORTENSIA

LLUIS Qué dimoni passa?

(*Joan alarmat, foro dreta.*)

JOAN Corrin! Cuitin!... qu' ha caigut un senyor á l' aygua desd' la palanca del lago, y se 'n ha anat á fóns.

PAU Qué! (*Sorprés.*)

(*Joan s' entorna correns.*)

LLUIS (Qu' escolto...) Y es l' hora!

ABEL. Ah!... ¿con qu' era cert? (*A Pau.*)

PAU (S' ha vist res més casual!)

ABEL. (Jo l' mato!) Vinga vosté!

RIC. (Qué voldrá?) (*Seguintlo apartát.*)

LLUIS (*Agafant per un bras á Pau ab rabia.*) ¿Es dir qu' era vritat?

BLAN. (*Alarmada foro esquerra.*) Lluís!... Lluis!..' corra!

LLUIS Apartis!... Ho sé tot! Ay de vosté! (*Vase correns foro dreta.*)

BLAN. *Tapantse la cara.*) Jesús!

ALB. (*Alegre y suplicant.*) (Blanca)

BLAN. No 'm toqui!... La seva carta es la causa de tot. Surti del meu devant!

(*Altra vegada xiscles á fora y crits.*)

PAU (¡Veyam qui será 'l qu' está pagant la festa!) (*Fent un moviment de pegar.*)

HOR. (*Qu' ha sortit á temps foro esquerra, s' acosta á Pau, dantli una clau. A mitxa veu*) A las deu t esperaré.

(*Teló rapit*)

FI DEL SEGON ACTE

# Acte tercer.

*Mateixa decoració*

A la sala hi ha de més á més en segon terme, una taula de escriurer; y sobre un extrem d' ella un copiador de cartas y una prempsa.

Al aixecarse 'l teló 's veu á la barana de la galeria el trage que duya don Marcelo al acte anterior posat á secar.

A poch surt Angeleta ab un raspall, agafa 'l trage y s' adelanta al proceni, comensant á raspallarlo, sense dir rés. A poch Joan foro dreta.

## ESCENA PRIMERA

ANGELETA *luego* JOAN

JOAN Bon día, maca!

ANG. Hola, ximple!

JOAN Gracias. No 'm tractis tan be!

ANG D' hont vens?

JOAN De casa 'l manescál.

ANG. Que no estás bó?

JOAN Es per que vagi á l' altra torre que sembla que hi hagi entrat la peste; ademés de las cabras, are está malalta tota la virám; crech que s' ho

ha encomanat. Las gallinas están com empiocadas, y aquest dematí han trovat tres pollets morts.

ANG. Malament!.. ¿Que ja s' han llevat 'ls senyors?

JOAN Be he vist á don Abelardo que surtia del seller.

ANG. Y donya Hortensia?

JOAN No l' he vista, pero ja 's deu haver llevat també perque la masovera era á dalt, y las persianas de la seva habitació eran obertas.

ANG. No feya cara d' estar cremat don Abelardo?

JOAN No.

ANG. Vaja. ja's deu haver calmat del tot 'l temporal.

JOAN Ja s' havía calmat quan ahir se 'n van anar. Y qué respallas?

ANG. L' traje de don Marcelo que 'l tenia estés á la galeria.

JOAN Ah!... es 'l seu trage?

ANG. A n' aquest tren li durá 'l jardiner.

JAON Si, perque ab l' americana de don Lluís feya una fila, pobre home!

ANG. No sé quina bojeria li va agafar ahir á don Abelardo! Poch abans las va enfilar ab la senyora y després, contra l' infelis notari.

JOAN Oh! pero ab donya Hortensia no li va surtir tan be. Renoy, quina bofetada!... 'l mitx bigoti que li havía enganxat 'l barbé va aná á ficarse dintre de la gavia del canari. No 'l trobavam pas. Aixó si. . ell li havía dit... vaja! No goso á dirt' ho.

ANG. Es que á don Marcelo no li va dar temps de rés.

JOAN Qué m' has de dir! Jo ja 'l tenia fora de l' aygua, y li estava pegant cops de puny á l' esquena per ferli tornar la respiració, quan arriva ell y... cataplum!... de l' empenta que me li clava, 'l torna á tirar de clatell al lago! Allavorans si que me 'l veya mort.

ANG. Sort del jardiner y d' aquells dos homes que passavan.

JOAN Y qué se 'n sab?

ANG. Be. Per xó, al arrivar á Barcelona van tenir qu' anar á buscar 'l metje qu' encara li va treurer del cos més de deu litros d' aygua y dugas anguilas.

JOAN Y vols dir que no li parará malament á don Abelardo? perque a la cuenta se las había ab don Marcelo, no sé de qué, pero sense tenirhi cap culpa, segons després 's va veurer.

ANG. Si, pero com qué don Marcelo no 's va recordar de rés més sino de que se li havía jirat la palanca y havía anat d' esquena al lago, y luego don Lluís va donar ordres molt serias, mira... tot ha quedat mort.

JOAN Ho hagués fet algún de nosaltres!... Pero, com que son senyors!

ANG. ¿Qué vols fer-hi si 'l mon es aixis?...

JOAN Lo que pot ben dir 'l senyor notari es qu' ahir va neixer. Jo, ni me 'n havía adonat qu' estés pescant. A la cuenta, diu que volia sorpendre als senyors ab una dotsena d' anguilas, y va anar al lago sense dir rés á ningú.

ANG Mira... 'n va pescar dugas per un sistema nou. Y que pot demanar privilegi.

JOAN Y l' senyor Ricart?

ANG. No sé si s' ha llevat encara.

JOAN També la va agafar bona!

ANG. Va ser un accident que va sobrevenirli al presenciar aquella barbaritat del amo.

JOAN Pero quin accident!. . que li ha durat fins á la matinada.

ANG. Tens rahó que l' has vetllat.

JOAN Que 't pensas que 'm va donar poca feyna? allí á la una va tornar en si que 't dich que 'm va fer veurer la padrina! De tots modos

volia saltar del llit y anarsen á Barcelona Home! ¿no veu que no hi ha tren? li deya jo abrassantmeli per las camas. No hi fa rés! 'm responia, dántme cada coss que temblava 'l misteri!... Ja hi anaré á peu. Per fi, s' va endormiscar y cada moment cridava: Socorro!.. que m' otego!

ANG. Ja!... ja!... Hasta jo ho he somiat.

JOAN Fins que allí á las sis s' ha dormit de debó. (*Campana á fora.*)

ANG. Ay, té ves; Es 'l jardiner que ja está á punt y te de dur aixó á Barcelona. (*Li dona 'l traje.*) (*Al sortir Joan foro dreta. Entra 't senyor Ricart segon terma esquerra,*)

## ESCENA II

ANGELETA *y* SR. RICART

RIC. Gracias á Deu que 't trovo.

ANG. Ja está be?

RIC. Ho estaré quan me trobi á mil lleguas d aquesta casa.

ANG. Y aixó?

RIC. Que no ha passat rés de nou?

ANG. No, no... rés.

RIC. Y donchs... cóm va acabar aquell escándol? Jo vaig perdrer 'l mon de vista quan 'l general va torná a tirar á l' avgua don Marcelo

ANG. Oh!... desseguida va arribar don Pau y va endursen á don Lluís y á don Abelardo á r aquesta sala. Al principi, se sentian molts crits, pero després van torná á baixar mol calmats, tant, que don Lluís va deixá roba a don Marcelo per camb arsen y més tart l' amo 'l va acompanyar fins al carri.

RIC. Mira donchs, are es quan tinch mes pór que may.

ANG. Vosté ¿per qué?

RIC. Perque la causa de tot es aquella malehida carta que vaig ficar al bastó pera D.ª Hortensia y segur que per un mal entés s' va carregar 'l mort al notari. Mal entés que, segons dius tú, D. Pau 's devía encarregar d' aclarir y segur que á n' aquestas horas ja deu saber 'l bárbaro del general que la carta era meva... ay, ¡quina angunia!

ANG. Vol dir?

RIC. Es clar, dona!

ANG. Ells, ahir la tarde estavan tots ben tranquils.

RIC. Donchs jo no ho estich gens. El eneral no ho estranyo, clar ¡com que ja 's deu creurer tenirme á la ratera.

ANG. Torni á fer 'l Tenorio...

RIC. May més! Tota la nit he somiat que don Abelardo 'm tenía pel clatell amorrantme en un renta-mans plé d' aygua!

ANG. Vetaquí perque 'n Joan ha dit que vosté cridava: socorro! que m' ofego!

RIC. Oh!.. es que m' ofegava. Ara me 'n vaig. Ya he encarregat á D. Lluis que 'm despedeixi de tothom. Demá mateix 'm mudo y no surto mes de casa. Els poders 'ls hi tornaré!

ANG. Si que ho fará fort!

RIC. Bueno... jo 't volía dir que si t' preguntavan rés...

ANG. Vagissen descuidat.

RIC. Té... veyám donchs. (*Donantli diners*)

ANG. Moltas gracias.

RIC. Mentras no 'l topi ara per baix al general.

ANG. No ho crech.

RIC. Be... Si sentiu crits, ja cal que correu tots. ¿No 's veu desde la galería l' altra torre?

ANG. Ja ho crech... tota la carretera.

RIC. Vols mirar si 'l veus venir?

ANG. Prou, home! (*Va á la galería y mira á fora cap á l' esquerra.*)

RIC. (Al menos n' hagués tret alguna cosa!.. Pero no he conseguit mes que fer 'l burro!.. Haig de escampar per tot arreu qu' es una dona casada.

(*Torna Angeleta.*)

ANG. Ya se 'n pot anar. En tota la blancó del camí no 's veu un alma.

RIC. Fins qu' hagi arrancat 'l tren no 'm consideraré á salvo. Vaja adeu.

(*Mitx mutis.*)

ANG. ¿Que no se 'n dú 'l bastó?

RIC. Ya l' he colgat al jardí.

ANG. Vamos... No s' hi cansi.

(*Vase recelós y murmurant.*)

Arri al dimoni!.. Ahont va aquest vellot estantis!.. Ves si n' ha portat de enrenou! Y no es pas que Donya Hortensia li dés alas, perque de xascos n' ha rebut!.. Pero, ell, sempre prefidiós!.. Si jo arrivo á saber que tot era per aquella carta!...

## ESCENA III

ANGELETA LLUIS *luego* PAU *despres* ANGELETA

(*Foro esquerra*).

LLUIS ¿Qui se 'n va?

ANG. Lo senyor Ricart.

LLUIS Y al senyor Pau que no l' heu vist?

ANG. N' Joan m' ha dit qu' er molt dematí que ja rondava per los voltants de l' altra torre.

LLUIS A quina hora va retirar ahir vespre?

ANG. Aixó si que no li puch dir. Quan jo me 'n

vaig anar al llit, encara no havía vingut. Pero... esperis... ara 'm recorda que 'l jardiner diu que l' ha vist fa cosa d' un hora abocat á la finestra del seu cuarto.

LLUIS Ves si encara hi es.

ANG. No, qu' he vist qu' era tancat. Sab hont deu ser? A cá la Serafina. Jo crech que 's fa la vida de matons, Mirissel.

(*Pau foro dreta.—Deixa el sobretodo á la cadira del foro*).

LLUIS Y l' Albert!

ANG. Está prenent café.

(*Vase segon terme esquerra*).

PAU (*A Angeleta*). Tú, noya... ¿Que m' has vist la petaca?

ANG. No senyor. Encara tinch d' arreglarli 'l cuarto.

PAU Te la clau. (*Li dona, Angeleta la pren, obra segon terme dreta y s' hi fica*).

LLUIS D' hont vens?

PAU Jo? de cá la Serafina.

LLUIS No li ha plogut mal parroquiá!

PAU Tot aixó 't gasto de menos.

LLUIS A quin' hora vas entrar ahír?

PAU Ni ho sé! Tra... la... la! (*S' assenta talarajat*).

LLUIS Desde 'l fet de ahir 't trovo tot preocupat. ¿Qué 't passa?

PAU A mi?... rés.

LLUIS Ja es estrany que ab tantas preocupacións, encara tingas humor d' empolaynarte. Diu qu' ahir 't vas passar la tarde al tocador y hasta t' vas anar á fer rissar.

PAU Aixó 'l barber... que jo no li deya pas; y si vaig anar á la barbería va ser perque 'm venia de passada per anar á comprar una petaca.

LLUIS (*Acostantsi*). Si crech que hi tornas anar ara de rissat...

PAU Sí, si que hi torno á anar.

LLUIS Que pot ser vols ser pare y padrí?

PAU Pare y padrí?

LLUIS Si... delator y conquistador tot d' una pessa. Ja m' agradaría.

PAU No riguis, no riguis qu' un día pot ser 't despacientarás.

LLUIS Ahir sí que vas despacientarme!

PAU No anessis tan de boig! Ves qui va tenirne la culpa? M' haguessis deixat parlar!

LLUIS Si... si...

PAU Encara 'm sembla que 't sento: (*Escarnintlo.*) «Pau!.. con qu' es vritat!..» Y desseguida la teva dona: «¡Lluís!.. Lluís! corra! y te 'm vas desapareixer com un llamp!

LLUIS No sé qué tenia que fer haventme dit tú que al acte de tocar las onze, 'l seductor de la Blanca cauría al lago al anar á acudir á la cita! Calcula al sentir jo l' hora justa y 'l crit de: Home á l' aygua!

PAU Res! va dar la casualitat d' está pescant don Marcelo á l' hora precisa. Li devía ser necessari pujar á la palanca... y mira!

LLUIS Pero com que jo ni ningú ho sabía que 'l notari fos á pescar!

PAU M' haguessis deixat dir, haurías sapigut lo que luego vaig manifestarte: que jo 'm pensava qu' aquella carta anava dirigida á la teva dona y después va resultar que no.

LLUIS Lo que vaig ser jo molt criminal d' haver duptat un moment de la pobre Blanca y de dirli lo que li vaig dir. Aquest disgust no te 'l perdonaré may!

PAU Be, be! No portis cap ciri á la Bonanova encara!

LLUIS Pero ¿qui es aquest Tenorio invisible? quin día me 'l farás coneixer? (*Sentantse.*)

PAU Que ho vols saber ara mateix?

LLUIS Si home.

PAU L' Albert.

LLUIS L' Al .? Vaja, no ho tornis á dir perque renyiríam! Un xicot de bé á carta cabal que fins hem resultat poch ó molt parents.

PAU Días ha qu' ho debeu ser de parents!

LLUIS Ets cínich!

PAU Val més ser cínich que burro!

LLIUS Per qué 'm dius burro?

PAU Perque ho ets. Mira que ficarsel á casa! Yo no vaig ser tan carcamal!

LLUIS L' he fet dependent meu perque es molt instruhit. ¿Ho tens entés? Sab molt de gramática.

PAU Parda!

LLUIS No... ja ho lograrás ferme enfadar.

PAU Ja ho crech... Si fins no estranyaría que 'm treguessis de casa! Pero es perque tens pór.

LLUIS Pór? Solsament per xó t' deixo ab llibertat perque fassis y digas lo que vulgas.

PAU Ara ho agafas be! Y encara tindrías que fer més.

LLUIS Qué?

PAU Ajudarme. Fesho! Ja veurás, agafats entre dos fochs, quan prompte lograrém pescarlos!

LLUIS Ets célebre!

PAU Lo que soch un home agrahit! Molt amich de tornar els favors.

LLUIS Jo no t' hagués dit rés!

PAU Veus com no 's pot dir? Jo are m' estaría á casa molt tranquil y tú també.

LLUIS Pero durías 'l gep!

PAU Com que no me 'l veuría com no te 'l veurías, tú, si jo no fos aquí per ensenyarte'l, els dos foram felissos.

LLUIS Quin empenyo en buscar *pendent!* Per xo después vas endossar la carta al tío.

PAU Com que ho era pera D.ª Hortensia.

LLUIS Cóm ho sabs?

PAU Perque 'l mateix que li va enviar m' ho va dir.

LLUIS Donchs, per qué vas rectificar luego dient que no era per ella?

PAU Perque vaig tenir pór que 'l Sr. Ricart 'm dés algun mal tanto.

LLUIS El Sr. Ricart? qu' era 'l Sr. Ricart 'l que li va enviar?

PAU Vaya si ho era!

LLUIS ¡Renoy! quina familia!

PAU La sort que á la carta no hi havía noms, perque com que jo li vaig dir que te l' havía entregada á tú, y ell t' ho havía de venir á preguntar...

LLUIS Jo vaig dirli la vritat; vetaquí perque 'l senyor Ricart ha fugit tan depressa.

(*Angeleta según terme dreta*).

ANG. A n' el seu cuarto no hi es la petaca. Tingui la clau.

PAU No? Qu' es raro! Si 'm sembla que vaig deixarla sobre una cadira.

LLUIS. No t' apuris per petaca. Dónguini una de meva.

(*Vase Angeleta según terme esquerra.*)

PAU. Es dir que ja es fora 'l Sr. Ricart?

LLUIS. Ara mateix acaba d' anarsen. L' única víctima de tot el teu enredo, ha sigut 'l pobre notari.

PAU. Ya son saludables las dutxas á la seva edad.

LLUIS. Si, pero per poch li costa la vida!

PAU. Y cá!.. Un notari te molta resistencia.

(*Angeleta ab una petaca.*)

Noy... qu' aniré mudat! Pero la meva era nova d' ahir.

ANG. La senyoreta que fasi el favor d' anarhi. (*A Lluis.*)

LLUIS. Vaig. Ves á dir á l' Albert que
*Angeleta que se 'n vá foro esquerra.*)
¿Qu' has de torná á sortir tú?

PAU. No ho sé. (*Vase Lluis segón terme esquerra.*)

## ESCENA IV

PAU *luego* ALBERT

PAU. M' han deixat sol ¡Millor! No podían anarsen mes á temps. Dimoni de Isabel! Ha estat tres horas enteras tractant de convenserm! Pero cá! es dur 'l bou al ast!... Naturalment! ¿Qué ha de dir ella? Pitxor que m' ha jurat y perjurat que la carta del procurador era per la dona de 'n Lluis... que la Blanca mateixa va confessarli. Com si aquell tipo no ho hagués demostrat clar quan vareig dirli que la carta la tenía 'l marit, de que 'l marit era Don Abelardo!.. De tots modos no 'm puch queixar del recibiment que va dispensarme. Y que m' ha fet prometrer qu' ara á las nou hi tornaría, que es l' hora que 'l general Bum Bum es á passeig; pero acabo de saber per 'n Joan, que á las nou es fácil que hi vagi 'l menescal á veurer unas bestiolas que estan indisposadas, y jo no tinch ganas de pendrer banys com l' del notari.
Aixis es que li faré una carteta diguentli lo que fá 'l cas... ja qu' allí veig recado de escriurer. (*Se senta á la taula y escriu:*) «Hortensia» vol que li diga sempre Hortensia perque no m' escapi may dirli Isabel. Hortensia: abans de tot dech dirte que no pots figurarte l' alegría que vaig experimentar al estrenyert entre 'ls meus brassos después d'

ausencia tan llarga. L' motiu d' escriurert es pera dirte que no t' asseguro l' hora que passaré á veurert. Tot dependirá de lo que fassi 'l bestia del general... Pau.

(*Venteja la carta al aire per secarla*).

Aixis aniré á la segura. Es molt bruto aquell home!

(*Veu d' Albert que figura parlar ab algú de dins*).

VEU No puch que Don Lluis m' espera.

PAU. Ve algú!.. ¿Hont l' amago?

VEU Com diu?

PAU. Ah!.. aquí. Después la pendré.

(*Fica la carta en 'l copiador que posa sobre la cadira y s' hi assenta á sobre.*)

(*Albert foro esquerra*).

(*Va ab varis papers y cartas y porta una ploma detras de l' orella. Va ab batin y una boina ó casquet.*)

## ESCENA V

PAU ALBERT *luego* LLUIS

PAU. (A qué ve aquest beneyt!)

ALB. Ah... vosté es aquí?

PAU. Jo be m' ho penso.

(*Albert deixa sobre la taula lo que porta*).

ALB. (Y 'l copiador? Don Lluis se 'l deu haver endut.) Oy que desitjava veurel.

PAU. A mí?.. Vosté dirá.

ALB. Y desseguida que li diré! ¿Qué li va aná á contar al jardiner de que jo tractava de conquistar á Donya Blanca!

PAU. Que vosté tractava de conquistar á Donya Blanca? . Aixó no es vritat:

LB. Que no es vritat?

AU No senyor. Jo, lo que li vareig dir es que la conquista, per mí, ja havía tingut lloch.

LB. Miris... si no 's tractés de qui 's tracta, veu? ab aquest puny li faría menjar las paraulas qu' ha proferit.

AU Y cá!

LB. Pero aixó encara faría propalar la calumnia y sería alló que diuhen de: «calumnia que algo queda».

AU Agafis per qui!

LB. Te que saber que per donya Blanca, jo no sento altra cosa que un afecte pur, fill de la simpatía y agrahiment que sento por don Lluís.

AU Cá!.. Si ja conech 'l panyo! No veu que un cop á mí me 'n van fer una levita?

LB. Ja n' estich enterat, ja! (*Ab burla.*)

AU Home!.. y aquesta levita potser me la va tallar un parent de vosté.

LB. Parent meu! no 'm fassi riurer!

AU ¿Que 'n té algún á Girona que porti 'l mateix apellido?

LB. Un tío: D. Eloy Trencablens, notari.

AU Qué tal? Refunoll!.. Ara si que traballaré de gust!

LB. Qué vol dir?

AU Y d' ell debía apendrer 'l sistema del bastó? es clar!

LB. Com! (*Contós.*)

AU Jo li juro que per l' espionatje, deixaré á n' en Plantada y á n' en Tressols, aixís!

LB. (D' hont 'ns ha sortit aquest polissón!) Pero, escolti: ¿Qué sería vosté l' héroe d' aquell escandol de fa uns sis anys á la Devesa?

AU L' héroe va ser 'l seu tío. Jo era 'l que badava.

ALB. Donchs té que sapiguer que aquella senyora era ignocenta,

PAU Que 'm vol comprar el silenci?

ALB. Ho sé per boca del mateix tío.

PAU Vosté 'l que vol, es distreurem y no 'm distreurá. Está escrit que vosté ha de caurer en lo parany y no podrá pas escaparsen.

ALB. Y cá! Ja li perdono! Com que no vritat, no 'm pescará!

PAU Que no? Fuigi home! Si no 'l perdré de vista. Quan se pensará tenirme més lluny, jo l' estaré observant de darrera algún arbre, de dintre d' un moble, de sota una taula... si un día pot ser hasta 'm trobi dins de la sopera quan destapi per anar á pendrer.

ALB. Vamos... Li agraheixo que 'm previnga.

PAU No li valdrá pas l' avís. L' amor es com un escape de gas... no pot amagarse.

ALB. (Calla!.. Ell mateix 'm fa sugerir una idea!)

(*Lluís entra segón terme esquerra ab papers y cartas y va á sentarse al sofá.*)

LLUIS Ves... Albert... De Manresa envían á buscar deu caixas de candelas...

(*Albert s' hi acosta y Pau entretant treu depressa la carta qu' ha ficat al copiador y sense mirar la dobla en quatre y se la fica á la butxaca tornant 'l copiador á la taula.*)

De Lleyda deu més; s' ha de fer una reclamació á l' Aduana per excés d' aforo. Me sembla que no hi podrém fer massa estada á la torre. Això de tenir que portar 'l despaitx desde aquí!.. Te... 'l majordom diu que se li envihi 'l setmanal de la fábrica cabans de las cinch. Tindrás d' anar á la caixa.

ALB. Hi aniré.

(*Pau queda contemplantlos.*)

LLUIS Qué deya la casa Navarro de Sevilla?

ALB. Que las candelas degotan molt.

LLUIS Y qué has contestat?

ALB. Qu' era senyal de ser bona classe. Veurá ¿qué m' hi entench jo?

LLUIS Vals un mon! (*Estrenyentli la má.*) Deixa, que quan menos 't pensis, t' sorpendré ab una magnífica recompensa.

PAU (Vaja... jo vaig ser neula. pero no tant!)

## ESCENA VI

*Mateixos* DON ABELARDO

(*Foro dreta alarmat.*)

ABEL. Pau... Lluis... Tinch de parlarvos! pero á solas.

PAU (Qué deu voler?) (*Alsantse*).

LLUIS Albert... arrivat per sellos,

ALB. Vaig. (Escape de gas ó mesch fará 'l mateix efecte!) (*Vase faro dreta*).

LLUIS Donchs... ¿Qué passa tio?

ABEL. Cosas graves... gravissimas!
Jo faré una mort!

PAU (Bufa!)

LLUIS Y are! Qu' está de broma!

ABEL. Y que á mi no 'm farán res. Pobre gobern d' Espanya que s' hi atrevís! Ja tindría una nota diplomática de la República de Mosquitos pels bigotis que 'l deixaría tonto!

LLUIS Be, digui... qué hi ha

ABEL. Vosté m' ha enganyat! (*A Pau*).

PAU 'Ja hi som!) (*Espantat*).

ABEL. Vosté 's va rectificar de l' accusassió llensada contra l' Hortensia y l' Hortensiate un enredo.

PAU Cá!

ABEL. Gos! Miris lo qu' ha trobat la mesovera á la habitació de la culpable. (*ensenyant una petaca*).

PAU (La meva petaca!)

LLUIS (Qué miro!) (*Dant una mirada á Pau*).

ABEL. Y nova de trinca. Aquesta petaca es comprada de fa pocas horas. Me 'n vaig á totas las botigas de Sarriá per veurer á quina d' ella s' ha venut aquesta petaca y si recordan á quí. Si no dono ab la cosa, aniré á ressegui totas las de Barcelona.

PAU (Sort que la vaig comprar á un marxant.)

ABEL. Jo, á n' ella no li vuy dir res fins á trovar' seu cómplice. Si vosaltres sabeu alguna cosa ja m' ho direu.

PAU Perdi cuidado.

LLUIS Be... calma, tío!

ABEL. Calma?.. Si resulta cert, lo qu' es la bofetada d' ahir, la pagará cara! No 'n feu cas que tardi. (*vase foro dreta*).

PAU (Ara fora 'l gran moment d' acudir á la cita.)

## ESCENA VII

LLUIS, PAU

LLUIS Y no tremólas?

PAU De qué?

LLUIS Y si troba lo que busca?

PAU ¡Y qué ha de trovar!.. Ell buscará botigas, y jo la vaig comprar pel carrer. ¿Vols qu' estigués tan tranquil?

LLUIS Pero tú!... ¿Es possible?

PAU Be, si... y qué?

LLUIS Ah! Jo ho dich al tio!

PAU Tú te 'n guardarás prou!

LLUIS Que me 'n guardaré? Vaig ferho ab tú que no més eras amich, calcula ara tractantse de la familia!

PAU Tú enrahona!... que no passaran quatre días que jo no 'm presenti aquí ab aquell musich cego, y llavorans sabrá la teva Blanca qu' ets coix de resultas d' una casada mona y no de la mossegada d' un mico com fins ara 'ls has vingut fent creurer.

LLUIS No cridis!

PAU Tú obra la boca!

LLUIS Pero. home!... No respectar ni á la tia!

PAU Y qué t' ha de ser tia!

LLUIS M' ho será, qu' es igual.

PAU Fuig home! per serte tia, s' tindria de casar ab ton oncle!

LLUIS Com que s' hi casará.

PAU Com que no!

LLUIS Per qué?

PAU Perque ja es casada.

LLUIS. Casada! ves, ves, ximple!

PAU. Vés per qué es aquesta resistencia cada vegada que D. Abelardo li parla de casori!

LLUIS. Efectivament. Aixís donchs está separada del marit!

PAU. Tu dirás! (*Lluis queda pensatiu.*)

LLUIS. Quina casa!

PAU. No 'm vares dir que feya olor d' incens?

LLUIS. Calla, home, calla! Y 'l coneixes tú al seu home?

PAU. Jo?.. que no hi ha pá partit... No ho dirías may lo que som amichs! Sempre aném plegats per tot. Si yo ploro, ell plora; si jo rich ell ríu... Tením 'ls mateixos gustos; idénticas inclinacións y quan 's mori un dels dos, segur que l' altre estará de cos present.

LLUIS. Y si may arriva al seus oidos que tu...

PAU. Ja ho sab. No li fá res.

LLUIS. Aixó ja es absurdo!

PAU. Jo ho trobo natural.

LLUIS. Mira Pau. M has de fer un favor.

PAU. Ja ho sabs, demana.

LLUIS Ja has sentit al tío. Dona ó no dona d' ell, aquí ho representa. Vésten. No donguis lloch á un cataclisme escandalós.

PAU Ja me 'n aniré, peró no abans de pagarte 'l deute que tinch pendent ab tú.

LLUIS Encara hi pensas?

PAU Pero si te 'l pagaré mes aviat del que 't creus si m' ajudas com t' he dit.

LLUIS M' arrivarás á fer duptar!

PAU Vols surtirne del dupte? Vols tocar la evidencia? Donchs, quan menos s' ho pensin, fingeix un viatje... Qué!.. una anada á Barcelona d' unas quantas horas, y quedat al pis de dalt... al fondo del jardí... y á poch de qu 't creguin fora, plaf!.. te 'ls presentas y ja me 'n darás rahó!

LLUIS Pero aixó fora una villanía.

PAU Que 't treurá la llana del clatell.. Rumíatho... (Ara es l' ocasió per anar á veurer á l' Isabel.)

LLUIS (Ho faré... y desseguida!)

PAU Vaja... Hasta luego. Ah! 'l jardiner m' ha dit que 't dés aquets dos rals. Ja 't deurá dir de qué son.

## ESCENA VIII

*Mateixos,* ALBERT *luego* BLANCA

*Mentras conta 'ls centims, entra Albert foro dreta y al veurer 'l sobretodo de Pau sobre una cadira, li tira gotas del contingut de una empolleta.*

ALB. (Aqui li veig 'l sobretodo. Ja ho veurás si 't sentiré de lluny!)

PAU Te... vés si hi ha cinquanta céntims. Adios. (*Al girarse veu á Albert parat á últim terme.*) (*A Albert.*) (Vaja... alanta! y ojo!)

ALB. Descuidi! (Ara ray!)

(*Aixis qu' ha acabat de passar n' Pau li ruxa l' esquena.*)

LLUIS Ah... ja es aquí l' Albert? Veurás que firmarém.

(*Albert s' adelanta.*)

PAU (*Agafant y deixant 'l sobretodo.*) (Pot ser encara 'm faría calor!... vá!) (*Mútis foro dreta.*)

LLUIS Dom las cartas.

ALB. Tinga. (*Las hi dona de sobre la taula.*)

LLUIS Las demés las farém demá. (*Firma tres cartas.*)

(*Albert las clou.*)

ALB. Com vulga!

LLUIS (Será una villania! pero la cometeré per confondrer al impertinent de 'n Pau!)

ALB. Las vol fe dur á l' estanch?

LLUIS No... Ja las portaré jo mateix. També tinch de baixar á Barcelona per un altre assunto...

ALB. Ah!... se 'n vá? (*Ab dissimulat goig.*)

LLUIS Si... (M' repugna lo que vaig á fer.)

ALB. (Aprofitarém l' ocasió.)

BLAN. (*Segón terme esquerra.*) Que destorbo?

ALB. (Ella!)

LLUIS No, no. Ja pots passar. Mira... Ara me 'n

vaig fins á Barcelona.

BLAN. Ara?...

ALB. Que tardará á tornar?

LLUIS Veureu... fet y fet sempre passarán dugas horas y mitxa ó tres. Fins á l' hora de dinar.

ALB. (Bravo!...)

BLAN. Vés... justament ara!

LLUIS Veurás... l' home de negocis no pot fer may lo que vol. (*Agafant las cartas.*) Albert... si vinguessin aquells fondos...

ALB. Ja pot anarsen descansat. Jo no 'm mouré d' aqui. Tindrá un día magnífich. (*Alegre.*)

LLUIS (Sembla que la meva anada l' alegri!)

ALB. Miris... Ara 'm posaré a estendrer las lletras de Sevilla.

LLUIS Portam 'l sombrero noya.

BLAN. Desseguida. (*Vá segón terme esquerra.*)

ALB. Que no diguin! qu' un l' anyora molt Barcelona!

LLUIS (L' cor 'm fa un trip, trap!)

ALB. Jo fos de vosté agafaría 'l tramvia. 'S tarda més, pero es molt distret.

LLUIS (Jo m' escamo!).

BLAN. (*Segón terme esquerra.*) El sombrero...

LLUIS Bueno!.. Ara una abrassada, perdihueta meva!

BLAN. Adiós... Ten cuidado ab 'l tren. (*Abrassantse.*)

LLUIS No tingas pór. Hasta luego Albert.

ALB. Ah!... Passiobé. (*Girantse y tornantse á posar d' esquena al foro, escribint.*) (Aquesta ganga m' ha sorprés.)

BLAN No vols l' abrich?

(*Ja en el foro. A mitxa veu.*)

LLUIS (Agafaré 'l sobretodo de 'n Pau... Sento qu' hasta 's perfuma aquell ximple!)

BLAN. No sento rés; estich molt encostipada!

LLUIS Adios!

BLAN. Adios!

*S' tornan á abrassar; vase Lluis foro dreta. Surt. Blanca á la galeria y s' acosta á la barana. A poch 's treu un mocador y figura que saluda de lluny á Lluis. Albert s' aixeca cautelosament y s' acosta al foro, resolut. Blanca se separa de la barana surt de la galeria y baixa al prosceni.*

ALB. Bueno! Aquesta situació es insostenible! No pot ser!

BLAN. Perque vosté vol. Contentis ab l' amistat d' una verdadera germana; que ja vaig dirli qu' era tot quant li podía oferir.

ALB. Pero aixó, ja vosté sab qu' es impossible. Vosté te fets juraments.

BLAN. Que l' obediencia al meu tio 'm va obligar á quebrantar. Luego... n' he fet un altre al devant de Deu; y á n' aquest, Albert... primer la mort que faltarhi.

ALB. Ets cruel!

BLAN. Cumpleixo ab 'l meu deber.

ALB. Es dir, que vols desesperarme? Pretens que busqui en 'l canó d' un revolver la tranquilitat qu' un día vas robarme!

BLAN. Pel cel no digas aixo, Albert!

ALB. Quin remey 'm queda devant de la teva incomprensible resistencia? Tú no m' has estimat may!

BLAN. Sí... Albert, si... Jo t' he estimat mes que la meva vida, quan podía disposar del meu cor, perque era meu. Pero avuy no 'm perteneix... No púch! No vuy estimarte com pretens.

ALB. Blanca!... Blanca!...

(*Volent agafarli la má*).

BLAN. No 'm toqui sino 'm retiro. Recordis de la seva imprudenta carta que ja una vegada per poch 'm compromet: No vulgui tornar á las andadas perque allavorans renyiriam de veras y cregui que 'm sabria greu. (*Lluis ab 'l sobretodo posat y es fica al armari.*)

ALB. Es que jo no puch conformarme ab la se indiferencia... (ojo que sento 'l mesch!) l seva indiferencia, fora, no ho dupti, la mo de don Lluis... d' aquest home digne!... aquest industrial actiu, gloria de Catalun y de fora de Catalunya.

BLAN. (Qué redimoni enrahona!)

ALB. Ah!.. senyora! La fidelitat conjugal es la r presentació de las ditxas celestes sobre terra! y la dona fiel es l' angel de la famili Estimi al seu espós sobre totas las cosas y n s' escolti las frasses galantas de tants sedu tors d' ofici que gosan en introduhir 'l cism á n' al seno de las familias honradas.

BLAN. Albert!...

ALB. Deixim acabar senyora. (*Mirant de rehull armari*).

BLAN. (Sí, si, la meva negativa l' ha locat! Albert!...

ALB. Fésme 'l segon!)

BLAN. Qué!

ALB. Vosté 'm dirá que 'm cuidi de mi... que n 'm tinch de ficar allá hont no 'm demanan. Ja ho sé... pero l' agrahiment al bon tract que 'l seu marit 'm dispensa, m' obliga senyalarli 'ls esculls que segurament ha d trovar en 'l transcurs de la seva existencia.

BLAN. Y ara!. Que va de bó?

ALB Calla!) Per lo tant dech dirli...

(*Se sent plorar dins del armari*).

BLAN. Qu' es aquet soroll?

(*S' obra l' armari y aparetx Lluis plorant y a los brassos estesos.*)

ALB D. Lluis!. (Ell!)

BLAN. (Ja ho entench—l' ha vist entrar!)

ALB. (Ha agafat 'l sobretodo del altre!. Sort d aixó!)

## ESCENA IX

*Mateixos,* LLUIS

LUIS Albert... Blanca! Aquí! Als meus brassos!

LAN. Has vingut á espiarme!

LB. Ha vingut á expiarnos! Oh!

LUIS Perdoneume!.. N' Pau n' ha tingut la culpa! Pero me 'n alegro perque he sorprés las hermosas cualitats d' aquest amich de l' anima.

LAN. (Pobre Lluis!)

LUIS Escóltatel sempre! y creulo de tot quan te diga. Ah! pero no te l' has heus ab cap ingrat... Té.. desde avuy formarás part de la societat Lluis Rifá y Companyía... Aqui tens 'l borrador de l' escriptura. (*Li dona*).

LB. D. Lluis!.. Aixó es massa. Jo no soch mereixedor.

LAN. Y tindrás 'l valor de seguir enganyantlo encara?)

LUIS Suplicali Blanca!.. Oy que t' agradará que siguém socis?

LAN. Que consulti la seva conciencia!... Ell sabrá si n' es digne.

LB. Don Lluis... Blanca! (*agafantloshi las mans.*) Jo juro pel cel que li sabré correspondrer.

LUIS Gracias!

LAN. (Li prench la paraula!)

LUIS Bravo, Albert!

LB. (Era una infamia!)

(*Se senten disparos de pistola lluyans*).

LB. Qué es aixó?

LAN. No son disparos?

LUIS. Deuhen ser cassadors dels que van cada dissapte al Turó de Sant Pere Marti.

LAN. Ja m' havía espantat!

LUIS. D' avuy endevant podrás sense consultarme

treure 'l diné que necessitis, sols carrenganthc al teu compte corrent.

ALB. Vosté 'm confon ab tanta bondat.

(*Entra com un llampech foro dreta en Pau; vc sense sombrero y ab una sabata de menos y á l americana li falta una mániga; corra fins á las candilejas cayent casi*).

## ESCENA X

*Mateixos*, PAU.

BLAN. Jesús!

ALB. Qué!

BLAN. Ay quin susto!

LLUIS. Qu' es aixó?.. Pau!

PAU. Correu... cuiteu!.. Teniu un dómino?.. Una cartas!..

LLUIS Y ara! per qué?

PAU. Per fer veurer que 'ns estavam aquí tranquil entretenintnos.

LLUIS Pero que ja t' has vist? Com vas?

PAU L' cafre del general!

BLAN. L' tio?

ALB. (Qué li deu haver passat?)

PAU Fes que quedém sols.)

LLUIS Feu 'l favor de sortir un rato.

ALB. Ah! prou... prou... Baxaré al jardí.

BLAN. Jo me 'n entro al cuarto.

LLUIS Es un moment.

BLAN. Fassin... fassin. (Qué deu ser?)

(*Entran Blanca segón terme esquerra. Alber foro id.*

## ESCENA XI

LLUIS PAU

LLUIS Bueno. Ja estém sols. Veyam qué t' ha passat... conta.

PAU Que quan avuy no he mort, no moriré pas may.

LLUIS Bueno... esplicat que 'm tens ab ansia; encara que ja suposo de qué 's tracta.

PAU Figurat que l' Hortensia m' havía demanat una entrevista per aquest dematí, y aprofitant l' ocasió d' anarsen aquell zulú á recorrer las botigas de Sarriá buscant al comprador de la ditxosa petaca, m' he presentat á l' altra torre y he pujat á veurer á l' Hortensia.

LLUIS Aixó no pot ser!.. aixó s' ha d' acabar! vaja!

PAU Y tant com s' ha d' acabar!.. Que ja está acabat, mira!

LLUIS Aixís, ja t' escoltaré ab mes gust.

PAU Donchs debía fer cinch minuts que hi era, quan sentim la veu de D. Abelardo que á mi m' ha semblat la d' un toro de Ripamilán! Es molt bárbaro aquest home! l' Hortensia s' ha quedat inmóvil.. No més ha tingut esma per estendrer un bras y senyalarme una porteta hont hi ha una escala fosca que dona á un costat de la casa; senyalarme ella la porta, jo obrirla, tirarme de cap escalas avall, y entrar la fiera á la plassa, ha sigut tot una cosa. He arrivat al primer replá fent un quiebro de rodillas y deixant en un pom de la barana tot aquesta mániga que no sé pas com ha sortit. Encare no he fet un moviment per aixecarme, pim!... pam!... Ja m' he sentit xiular dugas balas de revólver á frech d' orella.

LLUIS Dimoni!

PAU Salto d' una gambada l' altre tram... pam!... pim!... Allavors si que ja 'm volía deixá anar, pensant ben bé que m' havía mort! pero m' he sentit la seva respiració al clatell y m' ha semblat que m' havian nascut álas als tormells dels peus!.. Faig un altre salt!.. arrivo á baix! surto á fora com un llampech, enduhentmen per devant un vol d' ánechs y gallinas que m' assotan la cara y set ó vuyt cabras que no mes 'ls hi faltava un municipal montat á cada una de ellas per semblá que 'm fessin escolta d' honor, y tots junts enfilém la carretera com dimonis desencadenats! Ja m' he vist á salvo! pero encara no havía corregut vint metros precedit y voltat per aquell axám de bestiolas, quan altra volta, pim!. pam!. pum!. Jo crech qu' aquell bárbaro duya tota la botiga de 'n Beristany á la butxaca! En un moment m' he vist soll... Las cabras tocant ab las panxas á terra han desaparescut á l' horisó mentres gallinas y ánechs s' han elevat igual que pardals, fins que s' han perdut de vista fugint de las iras d aquel cafre que semblava que tirés ab alguna ametralladora! Perfí, cayent y alsantme mil vegadas sota aquell foch granejat, he pogut posarme fora de tiroarrivant com veus, mitx descals, treyent un pam de llenga y ab no sé cuantas balas dintre 'l cos.

LLUIS Vols dir?

PAU Tú no sabs 'ls disparos que m' ha fet! Lo qu' es una dotsena las trajino, las tragino; no hi posis cap dupte.

LLUIS Veyam. *(accstantsi)*.

PAU No 'm toquis per Deu! Las balas no volen ser atormentadas.

LLUIS Pero t' ha reconegut?

PAU. No ho crech, perque no més 'm cridava: lla-

dre!.. assessino!... No he sentit que may m' anomenés per Pau.

LLUIS Y qué pensas fer ara?

PAU De moment anarme á cambiar la roba, y després m' acompanyarás á casa d' un metje perque 'm registri.

LLUIS Ja veus, home? Tot aixó t' ho podías haver estalviat, primer de tot, no fent entrar 'l dupte á l' ánimo del tio, ab la teva desatinada delació contra donya Hortensia.

PAU Ja tens rahó. Y á fe que jo n' era partidari del «No 's pot dir» en aquestos cassos. Pero tú vas comensar fentmen á mi la víctima.

LLUIS Cregas que me 'n arrepenteixo... are fos á fer!

PAU Es clar, home. Mira, ja jo he desistit de parlarte més del gomós y la teva dona, y aixó que sé de cert que 't faltan.

LLUIS Altra vegada?

PAU No... si ja no te 'n parlaré més... Si demá m' en entorno á Girona, cas de que 'l metje diga que puch empendre viatje.

LLUIS Pero vols dir que hi tens balas al cos?

PAU No sigas tussut! Si me las sento!

LLUIS Con que 'ns vols deixar?

PAU Sí... si... Per xó .. vigilal á n' aquest Albert.

LLUIS Pero si acabo de fer la proba que m' has dit y l' he sorprés dant bons concells á la Blanca.

PAU Bons concells?... En fi, arregleuse que jo ja ho estich ben be d' arreglat! Me 'n entro á cambiarme las sabatas y l' americana y m' acompanyarás á la casa de socorro.

LLUIS Prou, home, prou! (*Entra Pau según terme dreta.*)

## ESCENA XII

LLUIS, *luego* BLANCA

LLUIS Ja te rahó que no 's pot dir. Y si ell sapigués que la seva dona era ignocenta de la falta que

jo vareig imputarli per boca de ganso! pero ¿qui hauria tingut valor de contradirse, quan ella había desparescut sens que se 'n hagi sapigut rés may més... Ab 'l seu genit segur que 'm fa assessinar! Perque jo sé que sentia una verdadera passió per la seva dona.

BLAN. (*foro esquerra.*) Lluís... Son aquí 'ls tios.

LLUIS Tots dos?

BLAN. Si... ja han entrat á la galeria.

LLUIS. Donchs vesten. (*Mútis Blanca.*)

(*Foro dreta don Abelardo y donya Hortensia*)

## ESCENA XIII

*Mateixos* D. ABELARDO *y* D.ª HORTENSIA

ABEL. Que Deu vos guart.

LLUIS Deu lo guart tio. ¿Com está tia? (Que raro!)

ABEL. No li diguis tia, perque no te 'n es, ni te 'n será! Seu. (*A Hortensia.*)

HOR. Seyém. (*S' assenta al sofá.*)

ABEL. Tú no sabs lo qu' ha passat?

LLUIS Si... ara ho deya aquí fora no sé quí...

ABEL. Y sin embargo... ja veus quina calma tan impropia del meu carácter! Donchs ara es quan tothom ha de tremolar! Jo, indagaré aquest seductor quí es... y que no 's librará com s' ha librat ara!

(*Pau ja mudat s' queda treyent el cap y escoltant.*)

PAU (No m' ha conegut!)

LLUIS (No l' ha conegut!)

ABEL. Li he fet més de trenta disparos!

PAU (¡Bárbaro!)

LLUIS Dimontri!

ABEL. Pero eran cápsulas vuydas.

PAU Vuydas!

LLUIS Ah!... vuydas?

ABEL. No 'n tenia d' altras. Son las que uso per es-

pantar als gats d' un vehi que sempre 'm saltan al hort.

LLUIS (Y aixó que se sentia las balas!)

PAU (Ay qu' estich content!)

ABEL. Ara vinch á portar á n' aquesta al seu tio y que 'n fassi lo que vulga.

LLUIS (Al seu tio? No l' entench.)

PAU (Ja he rebut!)

ABEL. (*Mirantla ab rabia.*) Tan recatada que sempre s' ha mostrar ab mí, y ab 'ls altres, ¡anda salero!

HOR. Ni t' escolto.

ABEL. Y com que he fet 'l propósit de tornarmen á Mosquitos, t' porto 'l dot.

LLUIS Home, tio...

ABEL. Que no hi es don Pau!

LLUIS Si... es allí... Pau... Pau!...

(*Pau s' amaga y torna á sortir.*)

PAU Qué hi ha? (*Fentse l' ignorant,*) Oh!... Don Abelardo!

## ESCENA XIV

*Mateixos y* ANGELETA

(*Angeleta surt foro esquerra y s' dirigeix al cuarto de 'n Pau.*)

ABEL. Deixim enllestir ab 'n Lluis que luego parlarém.

PAU Com vulga. (Jo no me 'l encarrego.)

LLUIS Angeleta.. á l' Albert que vinga. (*L' Angeleta vase foro esquerra*).

ABEL. (*Dantli un taló*). Aqui tens un taló de dinou mil duros.

LLUIS L' tracte son vint.

## ESCENA ÚLTIMA

*Mateixos*, ALBERT, ANGELETA, *luego* BLANCA

(*Albert y Angeleta foro esquerra. Angeleta 's fica segón terme dreta*).

ALB. Que demana?

LLUIS Sí.. qu' estendrá sun recibo.

ABEL. Son dinou y un de prompte pago. Si t' ho vaig escriurer y hasta 'm sembla que vas contestarme estar conforme.

LLUIS Jo? Porti 'l copiador, Albert. Vuy qu' es convenci. Per xó no renyirem.

ALB. L' copiador! (*Dantlo á Lluis*).

LLUIS Vegi, vegi vosté mateix; es la última.

HOR. (Veyam si durará gayre aixó)
(*L' Albert obra l copiador y l' entrega obert á D. Abelardo*).

ABEL. (*mirant sorpres*). Qué!

LLUIS. No li deya?

ABEB. No... si no es aixó... (*Llegint*). «Hortensia... abans de tot dech dirte...»

PAU (Llamp!. la meva carta!)

ABE. Que no 't pots figurar...

HOR. (Y are!)

ABEL Qué dimoni diu aixó?
(*Fregantse 'ls ulls*).

LLUIS (*á Pau.*) ¿Qu' has fet?)

PAU Rés... la vaig ficar al copiador y sens pensar vaig sentarmi á sobre.)

ABEL. Ja veig.. Ira de Deu! «No 't pots figurar l' alegría que vaig experimentar al estrenyet als meus brassos! Ah!.. Ja tinch al home!

LLUIS. Fuig!) (*á Pau*).

PAU. Calla, que crech que no es firmada.)

ABE. «Després d' ausencia tan llarga.» La firma.. la firma!.. (*Girant un full*). Pau. Picas. (*Desanimát*).

PAU (Are si!..)

LLUIS (Tableau!)

HOR. (¿Qu' ha fet aquell ximple!)

ABEL. De vosté!.. (*á Pau*). Jo que 'm pensava tenir al culpable!...

PAU. (Tens rahó que soch l' oncle!)

LLUIS (No ho entench!)

ABEL. Sent de vosté, ja no m' interesa.
(*Segueix llegint*).

LLUIS M' esplicarás...) (*á Pau*).

PAU Calla!)

ABEL. «L' motiu d' escriuret es pera dirte que no t' asseguro l' hora que passaré á veurert. Això dependirá... ¡qué!.. de lo que fassi 'l bestia del general». A mi bestia!
(*A Albert y Hortensia 'ls escapa 'l riurer*).

PAU. Qué?.. No pot ser... veyam!

ABEL. Miris... ben clar ho diu. ¡Ira de Deu!...

PAU No home!. bestiá... veu? bestiá, sols que no hi ha l' accent... M' referia al bestiá... á las cabras... lo que fassi 'l bestiá. Com vaig sentir á dir qu' estaban malaltas...

ABEL. Ja están millor.
(*Angeleta segón terme dreta ab l' americana de 'n Pau*).

ANG. D. Pau .. qué se 'n ha de fer d' aquesta americana!

PAU Rés!.. D' hont surt are!) (*apurat*).

ANG. Es que ni la voldrá 'l drapayre.

PAU Ves!.. Treu això! (*á mitxa veu*).

ABEL. Veyam!. Llamp del cel!

LLUIS (Adios!)

ABEL. Llavors es vosté... (*ab furor*).

PAU. Li diré!.. escolti!

ABEL. Armas! armas! Fins 'l seu tio! (*Mirant á Hortensia*).

AL. Y LL. Tio!

ALB. Qu' es bonich això!)

HOR. (*Alsantse*). Prou!.. no vuy seguir passant per lo que no soch, ni als ulls de vostés! Aquest senyor no m' es tio! Aquest senyó es 'l meu marit!

PAU. No!.. no la creguin!

TOTS L' seu marit!

(*Blanca surt y s' adelanta poch á poch.*)

BLAN. (*en segon terme*). (L' seu marit!)

HOR. Tú podrás resoldrer lo que tingas per conveniente. Pero jo sortiré d' aquí ab 'l cap alt sens altre cárrech á la conciencia que 'l d' haver fet promesas impossibles á n' aquest pobre vell, obligada pel injust abandono en que vas dexarme.

PAU Injust!

LLUIS Si, injust! Y si abans no t'ho he declarat, ha sigut per no arrostrar las tevas iras, per haver sigut la causa inconcient de la vostra separació.

HOR. Vostè?

ALB. Ja veu com no l' enganyava?

PAU Y vols dir que 'l senyor Ricart?...

HOR. Beneyt!

ANG. D' aixó jo n' hi puch respondrer per haver presenciat 'ls desprecis de donya Hortensia.

ABEL. Vamos, don Pau! Es aquest un assunto en 'l cual jo he sigut l' únich enganyat y perdono l' engany. No cometi vosté ara una nova injusticia. (*Juntantlos.*)

PAU Isabel! (*Agafanlhi una má y corresponent ella ab efussió.*)

LLUIS Jo també reclamo 'l perdó convensut de la meva culpa y de que en aquets cassos s' ha d' escoltar y callar com deya aquell.

PAU Y 'ls que no ho fassin aixi
sols lograran conseguí
propalar més la deshonra,
que en cuestións qu' afectin l' honra,
fins la vritat .. no 's pot dir.

FI DE LA COMEDIA

# OBRAS DE D. A. FERRER Y CODINA

| | | |
|---|---|---|
| Las Reilquias d' una mare . . . . | Drama | 3 actes |
| Un Gefe de la Coronela. . . . . | » | 3 » |
| Lo Gat de mar. . . . . | » | 4 » |
| Flors trasplantadas (Pagés de l' Ampurdá . . . . . | » | 3 » |
| La Casa payral (1) . . . . . | » | 3 » |
| Un Manresá del any vuyt. . . . | » | 3 » |
| Lo Punyal d' or . . . . . | » | 3 » |
| Dramas de Saló. . . . . | » | 3 » |
| Matrimonis fi de sigle . . . . . | » | 3 » |
| Otger . . . . . | Tragedia | 3 » |
| Magdalena. . . . . | Drama sacro | 7 » |
| Africa. . . . . | Comedia | 3 » |
| Tenorios . . . . . | » | 3 » |
| La Suripanta (Ells y Ellas). . . . | » | 3 » |
| Toreros d' hivern . . . . . | » | 3 » |
| ¡Un home de sort! . . . . . | » | 3 » |
| No 's pot dir . . . . . | » | 3 » |
| La Perla de Badalona . . . . . | » | 1 » |
| Aucells de América. . . . . | » | 1 » |
| Pero . . . . . | » | 1 » |
| Remeys per fora . . . . . | » | 1 » |
| Pare y Padrí. . . . . | » | 1 » |
| La tornada de 'n Garroía . . . . | » | 1 » |
| Un cop de telas . . . . . | » | 1 » |
| Aucells de paper . . . . . | » | 1 » |
| Castor y Polux . . . . . | » | 1 » |
| Palos y á Casa . . . . . | » | 1 » |
| Las Carolinas . . . . . | » | 1 » |
| Los dos barbers. . . . . | » | 1 » |
| A la prevenció . . . . . | » | 1 » |
| La Tornada de Mr. Arban . . . . | » | 1 » |
| Armas y Lletras . . . . . | » | 1 » |
| Nit d' aygua . . . . . | » | 1 » |
| Messalina . . . . . | » | 1 » |

(1) Colaboración con D. S. Molet.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Lo repartidor . . . . . | Comedia | 1 | actes |
| Un soci que 's pert de vista . . . . | » | 1 | » |
| Gallina vella fa bon caldo . . . . | » | 1 | » |
| Villa Enriqueta. . . . . | » | 1 | » |
| Marits per partida doble. . . . . | » | 1 | » |
| Catalans d' Orient . . . . . | Sarsuela | 2 | » |
| Lluch Llach . . . . . | » | 1 | » |
| Celos d' un rey . . . . . | » | 1 | » |
| L' Etoile de París. . . . . | » | 1 | » |
| La cogida del Cartujano (Toreros d' hivern) | » | 2 | » |
| Lo duo d' allá Frajana. . . . . | » | 1 | » |
| ¡La gran nit! . . . . . | » | 2 | » |
| Un debut. . . . . | » | 2 | » |

## CASTELLANAS

| | | | |
|---|---|---|---|
| Un caudillo de la Cruz (2) . . . . | Drama | 3 | » |
| El suicidio de un sombrero . . . | Comedia | 1 | » |
| ¡Recuerdo eterno! . . . . . | » | 1 | » |
| Tenorios (3). . . . . , . | » | 3 | » |
| Ellos y Ellas (3). . . . . | » | 3 | » |
| Canto de Angeles (4). . . , . . | Zarzuela | 1 | » |

(2) Colaboración con D. Marcos Zapata.
(3) Marcial Morano.
(4) C. Colomer.